

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Од 1. децембра пензије и остала права из ПИО увећавају се за 12,2 одсто, а увећане пензије настојаћемо да исплатимо свим корисницима већ првих радних дана после Нове године, рекао је директор РФ ПИО, Реља Огњеновић

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

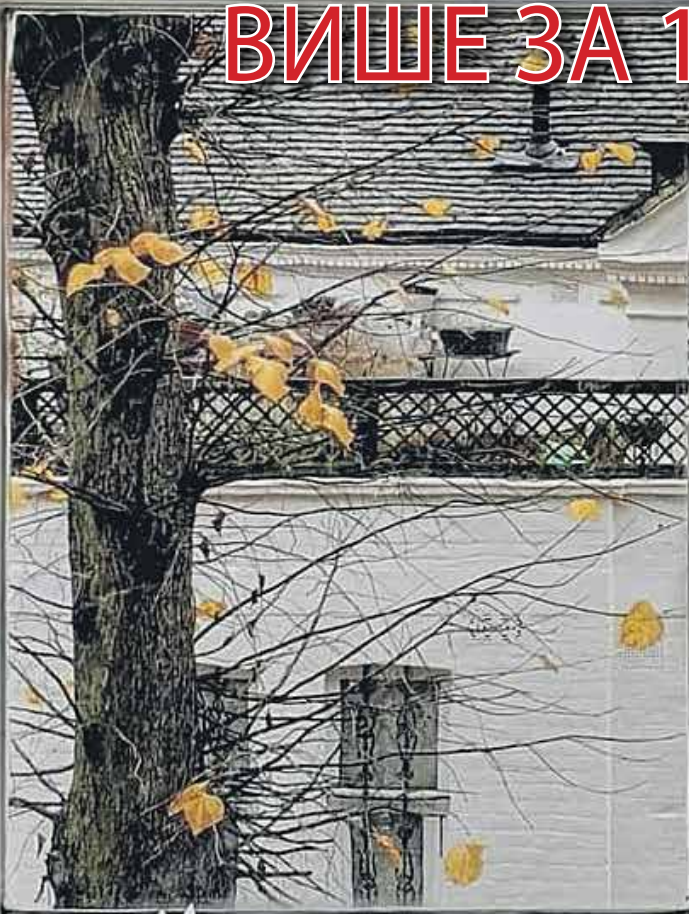
0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ПРИНАДЛЕЖНОСТИ ВИШЕ ЗА 12,2 ОДСТО

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
011/2030-744

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Изабрана породица

Да је склапање пријатељстава све теже што смо старији, већина скоро сигурно може да потврди из сопственог искуства, а сада је ова тврдња и озваничена неколиким истраживањима на ту тему. Одговор на то да ли више волимо да упознајемо много нових људи или да проводимо време са ужим кругом блиских не зависи изгледа само од наше екстревентне или интровертне природе, већ постоји још један кључни, а мање познат фактор који обликује друштвене преференције: године.

Пријатељство, одавно је утврђено, користи људима свих узраста, побољшава нам здравље, продужава век, а у каснијем животу интеракције са блиским пријатељима могу повећати личну срећу више него оне са породицом. Једноставно објашњење за то је да су пријатељства често мање напета и стресна од осталих, па и родбинских веза. Према скорашњој студији спроведеној међу Американцима старијим од 65 година, сусрети са пријатељима рангирали су као пријатнији од оних са члановима породице, што се битно разликује од резултата старијих студија у којима је ослонац више био на блиској породици као кључном извору подршке за старије.

Наши друштвени циљеви мењају се на изненађујуће начине током животног века, а у поређењу са младима постоји важна разлика у моделу на који старији бирају и одржавају своја пријатељства. Док млади људи имају тенденцију да активно траже нове контакте, старији намерно сужавају своје друштвене везе.

Генерално, како старимо, наше друштвене мреже постају мање разуђене.

– Смањење броја веза у нашим животима има важна преимућства, а једна од предности неговања мањег круга је та су што преостале, пажљиво одабране везе обично високог квалитета. Како људи старе, њихов поглед на будућност се мења, мењају се и социо-емоционални циљеви, односно дају предност времену проведеном са особама које их добро познају – каже Кетрин Фиори, професорка психологије на Универзитету Аделфи у Њујорку.

Млађи виде своју будућност као експанзивну и фокусирају се на ширину и градњу нових контаката, а старији повећавају такозвану „емоционалну густину“ свог друштвеног круга – мање али чвршће групе са одабраним особама – и повећавају фокус на радост, односно бирају опуштене, радосне, позитивне односе. Могло би се рећи да је кључ у избору квалитета уместо квантитета.

А нека пријатељства заправо могу постати толико блиска да сама та реч можда није довољна да пренесе дубину односа. Пријатељ се може доживети као брат или сестра, као „фиктивни сродник“, нудећи топлину и поузданост породице. Истраживања доследно сугеришу да је

пријатељство једнако важно као и породичне везе у предвиђању благостања у одраслом добу и старости.

– Пријатељства нам дају мало другачије користи од наших породичних односа – наводи Кетрин Фиори. – Породични односи могу да буду напети, могу да се заснивају на обавезама. Али пријатељство се односи на слободу избора и заједничка интересовања, а то повећава добар осећај. Кључна разлика је и у томе што су пријатељства добровољни, необавезни односи, који могу да почну или да се заврше у било ком тренутку.

Да живимо дуже и боље захваљујући пријатељима потвр-

ђује и метастудија која је објединила студије у којима је учествовало око 309.000 појединаца, праћених у просеку 7,5 година. Резултати су открили да људи са адекватним друштвеним односима имају 50 одсто већу вероватноћу за дужи живот у поређењу са онима са лошим или недовољним социјалним миљеом.

Изградња пријатељстава захтева време и стрпљење, и то је један од разлога зашто су старији друштвено вештији од млађих: радост живљења у тренутку, оштрији умови, мудрији избори. Ти избори јесу можда ужи али су слободнији, без угађања и без компромиса. И ово се чини као савим добро место за цитат једног старог роке-ра: „Старење је у ствари изванредан процес у коме постајемо особа каква смо одувек требали да будемо“.

М. Јовановић

УСКЛАЂИВАЊЕ ПЕНЗИЈА И ОСТАЛИХ ПРАВА ИЗ ПИО ОД 1. ДЕЦЕМБРА

Принадлежности више за 12,2 одсто

Захваљујући прошлогодишњим изменама Закона о ПИО, редовно усклађивање пензија и осталих права из пензијског и инвалидског осигурања врши се од 1. децембра текуће године. То значи да ће већ почетком јануара на рачунима корисника бити увећани износи.

– Од 1. децембра пензије и остала права из пензијског и инвалидског осигурања увећавају се за 12,2 одсто. Овако увећане пензије настојаћемо да исплатимо свим корисницима већ првих радних дана после Нове године. У претходних годину дана, од децембра 2024, када су пензије увећане за 10,9 одсто, до децембра 2025. године, пензије су кумулативно више за 24,4 одсто, што је далеко више од инфлације у овом периоду која је била једноцифрена – истиче директор Републичког фонда ПИО, Реља Огњеновић.

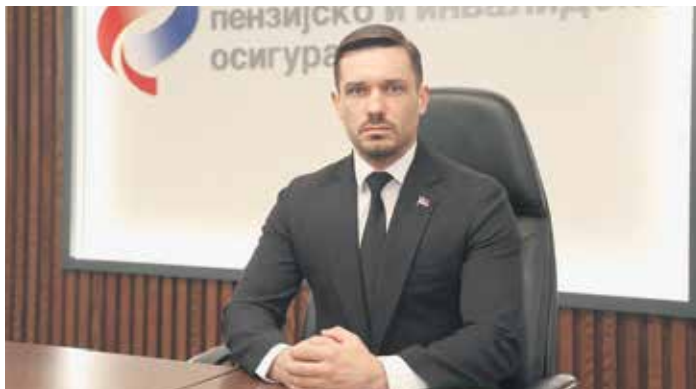
Директор Фонда појашњава да је висина процента усклађивања утврђена у односу на висину раста просечне нето зараде у претходном периоду.

– Овај начин усклађивања је најповољнији за корисни-

ке. Захваљујући расту БДП-а у периоду од јула 2024. до јуна 2025. године, учешће нето пензија у БДП-у мање је од 10 одсто и применом формуле усклађивања из Закона о ПИО добија се проценат од 12,2 одсто – појашњава Реља Огњеновић.

По тренутно познатим параметрима, како наводи директор РФ ПИО, просечна пензија ће након децембарског повећања износити око 56.860 динара, односно 485 евра, што ће номинално бити за преко 6.000 динара више од тренутног просека.

Средства за исплату увећаних пензија Фонд је обезбедио

Реља Огњеновић, директор Републичког фонда ПИО

Финансијским планом за 2026. годину. Планирани буџет Фонда ПИО за наредну годину износи 1.365,7 милијарди динара, и виши је за 12,2 одсто у односу на првобитни план за 2025. годину, а номинално је виши за 148 милијарди динара.

– Приходи Фонда су стабилни, с трендом пораста. Раст изворних прихода Фонда директно утиче и на износ средстава која се издвајају за друштвени стандард корисника пензија, па ће тако у 2026. години за ове намене бити издвојено 1,6 милијарди динара, односно 0,15 одсто планираних изворних прихода Фонда. Наведени износ је за 170 милиона динара виши у односу на издвојена средства за 2025. годину. Сигурно је да ћемо на тај начин успети да подржимо финансијски много већи обим искоришћења у свим видовима друштвеног стандарда, а првенствено кроз бесплатан бањски опоравак пензионера и пакете солидарне помоћи, као и кроз нове начине подршке коју ћемо пружати пензионерима – наводи директор Фонда ПИО Реља Огњеновић.

Г. О.

Нова дигитална платформа

Директор Републичког фонда ПИО, говорећи о једном од тренутно најважнијих пројеката у Фонду, наводи да је 27. новембра почела са радом нова дигитална платформа за остваривање права, која би требало да убрза издавање свих решења која су грађанима неопходна.

Реља Огњеновић истиче да се систем није мењао 30 година и да ће ново софтверско решење, односно нова апликација матичне евиденције осигураника, поред убрзања процедуре издатих решења, помоћи и у осталим делатностима Фонда ПИО.

– Имали смо најављени застој због финалне миграције података на нову апликацију, у трајању од два месеца, и званично је 27. новембра почео са радом нови систем, што ће грађани осетити због брзине и оперативности наших радника, као и брзине издавања решења – наводи Реља Огњеновић.

У 2026. жене ће у пензију по новим условима

Од 1. јануара 2026. мењају се услови за остваривање права на старосну пензију за осигуране жене. У 2025. услов који осигуранице треба да испуне да би оствариле ово право је 63 године и десет месеци живота, уз најмање 15 година стажа осигурања, док ће им од првог дана наредне године бити потребно два месеца живота више, односно пуне 64 године, уз такође минимум 15 година стажа осигурања.

У складу са одредбама Закона о ПИО, услови за оствари-

вање права на старосну пензију за жене ће се померати за по два месеца годишње до 2032. када ће бити изједначени са условима који важе за мушкарце – 65 година живота и 15 година стажа осигурања.

Према важећим прописима, без обзира на године живота осигураници оба пола могу остварити право на старосну пензију уколико имају 45 година стажа осигурања.

Када је реч о превременој старосној пензији, услови за остваривање овог права су од

2024. године исти за мушкарце и жене – 60 година живота и 40 година стажа осигурања, с тим што се у овом случају пензија трајно умањује за 0,34 процента за сваки месец пре навршених година живота прописаних за стицање права на старосну пензију. Износ умањења за превремену старосну пензију максимално може износити 20,4 одсто.

Због померања услова за старосну пензију за осигуранике жене од 1. јануара, важно је подсетити да запослене које

желе да остваре право на старосну пензију по условима који важе у 2025. треба да раскину радни однос и поднесу захтев у овој години. Захтев треба да поднесу најкасније последњег радног дана у овој години, под условом да им је осигурање, односно радни однос престао најмање један дан раније пре подношења захтева. Подношење захтева 1. јануара 2026. и касније подразумева примену услова који важе у 2026. години.

В. Кадић Станковић

У НАРЕДНЕ ДВЕ ДЕЦЕНИЈЕ ПЕНЗИЈЕ ЋЕ РАСТИ БРЖЕ ОД РАСТА ПОТРОШАЧКИХ ЦЕНА

Опстаје стабилан однос просечне пензије и зараде

У Министарству финансија је, половином новембра, представљен симулациони модел старења за Србију у периоду до 2070. године, и охрабрујућа је општа оцена да је пензијски систем Србије фискално одржив на дужи рок и да се очекује смањење буџетских издвајања за финансирање расхода за пензије, јер се пензије више од 90 одсто покривају из прихода од доприноса.

Основни мотив код израде овог модела било је обезбеђивање одрживости пензијског система у дугом року, као и способност система да обезбеди адекватан животни статус свим корисницима пензије, истакао је државни секретар у Министарству финансија, Саша Стевановић.

– У изради овог модела коришћена је међународна рачуноводствена пракса, односно међународни стан-

У Министарству финансија представљен одржив модел старења за Србију до 2070. године

дарди, са посебним освртом на методологију коју користе земље Европске уније. На тај начин смо добили модел који даје податке који ће моћи да се упоређују са свим подацима земаља из окружења, како чланица, тако и оних које нису

чланице ЕУ. Овај модел представља јако битан, вредан и транспарентан инструмент који ће да користи и приликом буџетирања у наредним годинама и учиниће лакшим, доступнијим и бољим предвидивост будућих социјалних и пензијских политика – рекао је Стевановић.

Представљајући симулациони модел старења, који је намењен пројекцијама дугорочних трендова пензијског система Србије, стручњак за питања старења Ален Бучић је истакао да ће због демографских кретања удео просечне пензије у просечној заради остати стабилан у наредних 20 година, као и да ће пензије расти по већој стопи него што је стопа раста потрошачких цена.

– За пензијски систем и дугорочно пројектовање кључну улогу има демографија, тако да све оно што се догађа унутар саме демографије, одражава се и на пензијски систем, у погледу кретања броја осигураника и корисника пензија. Због демографских кретања удео просечне пензије у просечној заради остаће релативно стабилан у наредних 20 година, и пензије ће расти по већој стопи него

што је стопа раста потрошачких цена – истакао је Бучић.

Моделом старења у Србији предвиђа се стабилан удео расхода за пензије у БДП-у, као и стабилан однос просечне пензије и просечне зараде у наредне две деценије, након чега ће уследити постепени пад због неповољне демографске ситуације. Реална куповна моћ пензионера имаће тренд повећања, јер ће пензије расти по стопи која је виша од раста потрошачких цена. Реална стопа раста БДП-а просечно годишње биће око два одсто, реална стопа раста зарада око 2,7 одсто, а инфлација око 2,2 процента.

Демографска кретања ће утицати на смањење броја радно активног становништва, па ћемо тако са 2,8 милиона осигураника данас, доћи на 2,2 милиона до 2070. године. Истовремено и број пензионера ће се смањити, са 1,6 милиона данас на мање од 1,2 милиона до 2070. године. Расходи пензијског система сада износе 11,7 одсто БДП-а и уз мање осцилације однос ће се уравнијати, и крајем посматраног периода бићемо на истом нивоу. Овоме у прилог свакако иде постојећа швајцарска формула усклађивања пензија.

Рекапитулацијом трендова произашлих на основу представљеног модела може се закључити да је пензијски систем Србије стабилан и флексибилно одржив на дужи рок и да се очекује смањење дотација из буџета за финансирање расхода за пензије.

У изради симулационог модела старења у Србији до 2070. године, који је развијен уз подршку Немачке организације за међународну сарадњу, учествовали су Министарство финансија, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Фискални савет и Републички фонд ПИО.

Ј. Тимотијевић

KORISNICI PENZIJA PREMA VRSTI PENZIJE 2025. – 2070.

OSIGURANICI I KORISNICI PENZIJA 2025. – 2070.

Пројекције броја корисника и броја осигураника

ТРАЈАЊЕ ПЕРИОДА У КОМЕ СМО РАДИЛИ НЕ МОРА ДА СЕ ПОКЛАПА СА ТРАЈАЊЕМ СТАЖА

Стаж се не рачуна по радној књижици

Када се приближи пензија, многи грађани први пут почну озбиљније да размишљају о томе колико тачно имају стажа осигурања и како се тај стаж уопште рачуна. Наизглед делује једноставно – човек погледа датум почетка и датум престанка рада и претпостави да је број година и месеци између та два датума исто што и стаж. Међутим, ствари нису баш тако једноставне. Трајање периода у ком је неко радио и трајање стажа осигурања који се за тај период признаје могу да буду различити, понекад и прилично.

У највећем броју случајева, наравно, стаж и календарски период трају исто. Ако је неко уредно пријављен и ако су доприноси плаћени у прописаном износу, стаж ће да „покрије“ комплетан период. Међутим, постоје ситуације када стаж може да буде краћи од календарског периода, али и обрнуто – да буде дужи. За грађане који тек уочи пензије открију да имају мање стажа него што су очекивали то може да буде велики проблем, јер се услови за пензију строго везују за укупно трајање стажа осигурања, и сваки месец, чак и дан може да буде пресудан.

За разумевање рачунања стажа важно је почети од најосновнијег. „Обичан“ стаж рачуна се према подацима у М-4 пријави која се сачињава за сваку календарску годину. Колико је у М-4 уписано месеци и дана, толико се рачуна. Ако у М-4 пише 12 месеци – рачуна се 12, ако пише 11 месеци и 10 дана – рачуна се 11 месеци и 10 дана, без обзира на датуме из уговора или радне књижице. То је основно правило за класично запослење, самосталну делатности или пољопривреду и често најлакше за проверу. Дакле, збир трајања стажа из појединачних (годишњих) пријава регистро-

ваних у матичној евиденцији је оно што ће се сабирати при одлучивању о праву на пензију. Уколико је неко у току године радио код више послодаваца, за сваког послодавца треба да буде регистрована по једна пријава. Такође, ако је у некој пријави било потребно исправити грешку, то се ради пријавом М-8. Пријаве М-4 и М-8 се међусобно не сабирају. Ако обе садрже податке о трајању стажа, рачуна се трајање из М-8. Самосталци и пољопривредници сами плаћају доприносе па тако и непосредно утичу на свој остварен стаж.

Осигураник може да има и стаж са увећаним трајањем, познат као бенефицирани стаж. Њега имају они који раде на тешким, опасним или здравствено штетним радним местима. Тај стаж може да буде дужи од календарског рада – на пример, годину дана рада може да „вреди“ 14, 15 или више месеци стажа. Подаци о бенефицираном стажу су такође регистровани кроз пријаве М-4 и М-8. Они који сами проверавају податке треба да знају да је у пријавама уписано ефективно трајање стажа који се рачуна са увећањем. На пример, ако је неко радио целу годину са увећањем 12/16, а у М-4 пише да има три месеца бенефицираног стажа, то значи

да је укупно трајање стажа у тој години 13 месеци. То је заправо збир 12 месеци ефективног трајања и увећања обрачунатог за три месеца, а то је један додатни месец. Међутим, овде постоји и додатно правило. У зависности од периода у коме је навршен, може да постоји додатни услов да би се бенефицирани стаж уопште узео у обзир. Најчешће, тај услов је 10 година ефективног рада на пословима са увећањем трајања. Уколико тај услов није испуњен, стаж ће се рачунати само у ефективном трајању иако је и увећање регистровано у матичној евиденцији.

Најчешће грешке код самосталног рачунања стажа настају у ситуацијама када трајање стажа не одговара календарском трајању рада. Томе су највише изложени они који су радили ван класичног радног односа, што је последњих деценија све чешће. До 2003. године за рад по уговору о делу или за привремене и повремене послове није било могуће уплаћивати доприносе за ПИО, па самим тим није било ни стажа. После измена закона, уведена је обавеза плаћања доприноса и за овај вид рада, што је донело и могућност стицања стажа. Ипак, многи осигураници ни данас нису сигурни како се тај стаж рачуна.

Привремени и повремени послови су, у погледу рачунања стажа, најсличнији радном односу. За сваку годину се подноси образац М-4 у коме пише тачно колико је радник радио. Ако је радио 85 радних дана, у М-4 ће бити уписано два месеца и 25 дана стажа – не више, не мање. Закон о раду ограничава ову врсту послова на највише 120 радних дана годишње. То је приближно шест календарских месеци ангажовања уколико радник не ради викендом. Али, без обзира на то да ли је ангажовање трајало 10 или 120 дана, стаж се рачуна искључиво на основу стварног броја радних дана, а не према календарском трајању периода.

Стаж по основу уговора о делу обично ствара највеће недоумице. За уговор о делу се не подноси М-4 пријава, већ М-УН која садржи само податке о висини исплаћене накнаде и плаћеним доприносима. У тим пријавама нигде не пише колико стажа радник има. Стаж се утврђује тек када се М-УН пријаве за исту годину саберу и региструје се М-4УН. Ова пријава садржи само податке о накнадама које су остварене у периоду када осигураник није радио по неком другом основу. Ако је неко у току године био шест месеци ван радног односа, а М-УН има у току целе године, у М-4УН ће се сабрати само накнаде исплаћене у периоду када није било запослења. Остале пријаве не доприносе трајању стажа, али увећавају укупну основицу осигурања у тој години. Ово је значајно, јер трајање стажа не зависи од тога колико је трајао посао по уговору о делу, већ од укупног износа исплаћених накнада. На пример, ако је професор током године одржао тек неколико предавања и за њих добио накнаду која превазилази најнижу годишњу основицу, он

може да оствари стаж и за свих 12 месеци те године. То делује неobiчно, али је у складу са законом – стаж се код уговора о делу рачуна сразмерно уплаћеном доприносу. У суштини, формула је једноставна: износ уговорене накнаде дели се најнижом месечном основицом која важи у тренутку уплате. Ако тај однос даје број већи од 12, признаје се 12 месеци. Ако је мањи, признаје се онолико месеци колико формула покаже. Трајање је додатно ограничено периодом за који постоји пријава на осигурање по основу уговора о делу.

На крају, оно што је најважније да се зна јесте да се стаж не рачуна по радној књижици, уговорима о запослењу, нити по личном сећању на периоде рада, већ искључиво према подацима који су за сваког осигураника регистровани у матичној евиденцији Фонда ПИО. Зато, ако имате дилему, проверите какви су ваши подаци. Сада је то лакше него икада, јер податке можете да видите путем еУправе и са личног рачунара или телефона, а наравно и из уверења које можете да добијете у Фонду.

Увек постоји могућност да неки послодавац није испунио своје обавезе – није платио доприносе или само није поднео пријаву Фонду. У таквим ситуацијама стаж може да буде краћи него што очекујете. Ко такав недостатак примети на време, може и сам да контактира послодавца и тражи исправку. Самосталци и пољопривредници сами доказују уплаћене доприносе, на основу чега им се уписују подаци у евиденцију. У поступку одлучивања о пензији овлашћени радник Фонда ће службеним путем затражити исправку података уколико је то потребно. Исправка може да потраје, а некада није ни могућа. У најгорем случају, недостаци у регистрованим подацима могу да доведу чак и до одбијања захтева за пензију. Због тога је увек добар савет да водите рачуна о својим подацима, односно да повремено проверите да ли они одговарају стварном трајању рада.

Мирослав Мирић

ЗАВРШЕНА РЕКОНСТРУКЦИЈА ПОСЛОВНЕ ЗГРАДЕ

Филијала Кикинда на старом месту

Након комплетне реконструкције и адаптације, на задовољство како осигураника и корисника, тако и самих запослених, Филијала Републичког фонда ПИО у Кикинди је почела са радом на старој адреси, али у потпуно новом издању. Према речима директорке Филијале Кикинда, Весне Ђукановић, иако је овом послу претходило много сложених процедура у вези са имовинско-правним питањима и укњижбом пословне зграде Филијале, све се успешно обавило.

– Планом јавних набавки Републичког фонда ПИО обезбеђена су средства да се пословна зграда Филијале Фонда у Кикинди, на адреси Доситејева 33, реконструише и адаптира како би била модерна, функционална и боље прилагођена потребама корисника услуга Фонда и запослених. Да би се та инвестиција Фонда успешно реализовала, претходни услов је био да су решени сви имовинско-правни односи око пословне зграде Филијале, а она је, нажалост, била само делимично укњижена. Стога је било потребно урадити и предузети много комплексних активности и процедура, што је неретко зависило и од

личне иницијативе, односно, сарадње са надлежним органима и локалном самоуправом с једне стране, и са нашим колегама из Дирекције у Београду. Захваљујући великом заједничком залагању сви неопходни послови су обављени и зграда је укњижена, а потом је пронађен и адекватан привремени пословни простор у коме је Филијала пословала за време трајања радова. Радови на градилишту почели су 11. децембра 2023, а завршени су 18. октобра ове године – наводи Весна Ђукановић.

Директорка Филијале Кикинда објашњава да се пословни простор Филијале налази на истом месту, на адреси Доситејева 33, али да зграда има улазе из две улице – Војводе Путника и Доситејева. Пошто се службени улаз за запослене налази у Доситејевој улици, а улаз за странке је из Војводе Путника, тренутно је у току поступак промене адресе, па ће Филијала ускоро имати нову званичну адресу, у улици Војводе Путника.

Нови главни улаз у зграду Филијале

– Зграда је веома лепа, функционална, модерна, и сада прилагођена потребама особа са инвалидитетом. У приземљу су смештени шалтери и писарница. У шалтер сали постављен је позивни систем, а важно је рећи да зграда има и лифт. Веома смо поносни на наш нови пословни простор, у коме од 18. октобра ове године пружамо услуге корисницима права и осигураницима из пензијског и инвалидског осигурања, које су у надлежности наше Филијале – наводи директорка Ђукановић.

Фонд ПИО ову пословну зграду дели са Филијалом Републичког фонда за здравствено осигурање, у односу 3/5 у корист РФ ПИО, наводи Весна Ђукановић и истиче да је дељење простора са Филијалом РФЗО значајно за кориснике, јер на тај начин све што им је потребно могу да заврше на једном месту.

Поред постављања рампи за лакши приступ особама са инвалидитетом, сада је у Филијали Кикинда боље прилагођен и простор за обављање медицинског вештачења. Како закључује директорка Ђукановић, делује да су од старе зграде Филијале остали само темељ и зидови, све остало је ново – лепше, функционалније, модерније и пријатније за боравак како странака тако и самих запослених у овој организационој јединици Републичког фонда ПИО.

В. Кадиф Станковић

Директорка Филијале Кикинда, Весна Ђукановић

Велики број странака на саветовању у Београду

Дани разговора су трећи пут организовани у Сенти

ОДРЖАНИ САВЕТОДАВНИ ДАНИ СА НЕМАЧКОМ И МАЂАРСКОМ

Бесплатна правна помоћ за више од сто грађана

Током новембра Републички фонд ПИО је за грађане који су део стажа остварили у Немачкој или Мађарској, а сада живе у Србији организовао бесплатна стручна саветовања током којих је услужено чак сто двадесет странака. Број посета је потврда да су грађани схватили значај оваквих догађаја које Фонд ПИО ради побољшања својих услуга организује неколико пута годишње са представницима иностраних фондова за пензијско и инвалидско осигурање, а у интересу грађана који права из ПИО остварују применом билатералних споразума о социјалном осигурању.

Међународни саветодавни дани стручњака за пензијско и инвалидско осигурање Србије и Немачке отпочели су 4. новембра разговорима у Нишу, а 5. и 6. новембра настављени су у Београду. Како је велики број наших грађана својим радом стекао право и на немачку пензију, а сада живе у Србији, тако је и за овогодишње Дане разговора са представницима немачког пензијског фонда владало велико интересовање. Током ова три дана домаћи и гостујући саветодавци разговарали

Тим српских и немачких саветодаваца у Нишу

су са укупно сто странака, са сваком појединачно и у присуству преводиоца. Консултации су обављене у пријатној и конструктивној атмосфери и мада су предвиђени термини били попуњени седам дана пре почетка догађаја, поред пријављених примљене су и ненајављене странке. Референти су били вољни и расположени да сваком отклоне какву год правну сумњу и нејасноћу, а ове године било је и странака које су већ користиле ову услугу Фонда, што показује да су Саветодавни дани догађај који има смисла и од велике је користи.

– Ове године је такође уочено да су на саветовање долазиле странке са циљем да се право-ремено информишу о условима за остваривање права. Односно, да добију информације и сазнају из прве руке шта конкретно они сами треба да ураде када дође време за пензију. Наравно, било је и уобичајених питања и захтева која се односе на регулисање стажа, право на остваривање породичне пензије, као и питања у вези са посебним стажом осигурања, статусом предмета – пренео је утиске Предраг Марковић, шеф Одсека за међународну сарад-

Градови се пажљиво бирају

Међународни дани саветовања са Немачком уобичајено су најпосећенији догађај који се организује са овим циљем. Због великог интересовања одржавају се два дана у Београду, а један дан у граду по избору немачког фонда. С обзиром на број осигураника који имају стаж у Немачкој а живе у Нишу или околини, ове године избор је пао управо на Ниш, који је већ био домаћин на Данима саветовања, последњи пут 2018. Ове године одзив је био велики и примљена је четрдесет једна странка. Што се тиче саветовања са Мађарском, након прошлогодишњег током којег се показало да је Филијала Сента одличан избор за одржавање, пракса је поновљена и ове године.

њу, послове ЕУ интеграција и праћење уредаба ЕУ.

Филијалу РФ ПИО у Нишу и просторије Фонда у Београду, у Париској 9, током та три дана посетили су грађани из свих делова Србије.

Четвртог новембра такође, у Филијали РФ ПИО у Сенти одржани су међународни Дани разговора на којима су домаћи стручњаци са стручњацима за пензијско и инвалидско осигурање Мађарске пружали правне савете осигураницима и корисницима права остварених у некој од ове две државе.

Саветодавцима се у Сенти за помоћ обратило укупно двадесет странака, двоструко више него прошле године.

– Интересовање за овогодишњи Саветодавни дан било је велико. Тога смо били свесни и пре одржавања. Договор са колегама је био да се свим странкама, без обзира на то да ли имају правовремену пријаву за учешће или не, уколико се појаве у просторијама Филијале Сента тог дана, пружи правна помоћ. Тако смо и поступили и све странке су одмах добиле одговор. Зато сматрамо да је и овај Саветодавни дан успешно организован и реализован – образложила је Јасна Голупски, помоћник начелника Одељења за ПИО по међународним уговорима у Покрајинском фонду, која је и ове године била у српском тиму стручњака.

Општи утисак и са ових Дана разговора је веома позитиван, највише због чињенице да је пут до решења неких од захтева на овај начин скраћен временски а и што се тиче поступка. Осигураницима који стаж остварују у Србији и Мађарској највећу правну неизвесност стварају питања која се односе на преклапање стажа, па се, сходно томе, највећи број питања односио управо на остваривање права у ове две земље. Странке су такође добиле и друге информацијем које су биле предмет њиховог интересовања. Између осталог, подучени су да на време поднесу захтев за утврђивање периода осигурања, јер је то поступак који претходи редовном поступку, и убрзава и олакшава остваривање права, а било је питања и о могућности пресељења исплате и купу стажа у Мађарској. Филијала Сента трећи пут је била домаћин Међународних дана разговора са представницима мађарског пензијског фонда.

Марија Симовић-Максимовић

Национална конференција Савеза слепих Србије

Савез слепих Србије окупио је почетком новембра представнике 25 локалних организација из различитих делова земље на Националној конференцији посвећеној унапређењу положаја слепих и слабовидих особа. Уз подршку Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања – Сектора за заштиту особа са инвалидитетом, још једном је указано на важност сарадње институција и организација цивилног друштва. Циљ скупа било је заједничко планирање активности за наредну годину и јачање сарадње у борби за равноправнији положај слепих и слабовидих.

Председник Савеза, Милан Стошић, истакао је да локалне организације свакодневно раде у отежаним условима, суочене са недостатком подршке, финансијских и техничких ресурса, те да су упркос томе, њихова солидарност и посвећеност пружању подршке особама са оштећењем вида непољуљане.

Представници Министарства указали су на значај одговорног управљања средствима и похвалили оне који доследно примењују правила и обавезе из уговора.

На скупу је представљен и план приоритетних активности за 2026, коју ће обележити важни јубилеји – 80 година постојања Савеза и 55 година рада Библиотеке „Др Милан Будимир“. Тим поводом биће организоване бројне активности.

Савез слепих Србије покренуо је иницијативу за законско признавање Брајевог писма, што се сматра важним кораком ка јачању права особа са оштећеним видом. Пажњу је привукао и пројекат „Телемедицина“, који има за циљ да особама у руралним срединама олакша приступ здравственим услугама применом савремених технологија.

ФОТО: ИнфоКГ

Сајам туризма у Крагујевцу

На Шумадија сајму, у Крагујевцу, од 6. до 8. новембра, одржан је 16. Међународни сајам туризма и сеоског туризма. Ове године је своје туристичке потенцијале, атракције и програме путовања представило стотинак излагача, углавном туристичких организација из Србије и региона. На сајму су учествовале и туристичке агенције, хотелијери, бањска лечилишта, сеоска домаћинства, винарије и дестилерије.

Првог дана сајма одржана је промоција Шумадијског салона вина и дегустација вина шумадијских винарија, уз пратећи рок концерт. Другог дана посетиоце је чекало традиционално такмичење у кувању шумадијског чаја, а организована је и атрактивна вожња кроз град у „Заставиним“ олдтајмерима и популарним фићама. Захваљујући излагачима, туристичким организацијама и агенцијама, куповином улазнице и попуњавањем купона посетиоци су могли да добију неко поклон путовање у Европу и регион, те су трећег дана уручени и ваучери.

У оквиру 16. Међународног сајма туризма и сеоског туризма одржан је и Сајам зимнице, на коме су се представили произвођачи зимнице из Крагујевца и Шумадије, али и других делова Србије.

Чачак: десето бијенале визуелних уметности

У Културном центру Чачак 22. новембра отворена је 10. Међународна бијенална манифестација визуелних уметности „Библиотека – отворена књига Балкана“, која се ове године одржава под тематским оквиром Art Book Muzej.

На манифестацији учествује 73 уметника из 20 земаља, а изложба је подељена у три целине: преглед југословенске авангарде седамдесетих година; књиге уметника и уметничке књиге; и тематски сегмент о односу човека према књижи и њеном уништавању кроз историју.

На отварању је додељена и Почасна повеља бијенала, коју је ове године добио др Давор Џалто, професор универзитета у Стокхолму, теоретичар уметности, филозоф и публициста.

Изложба је резултат заједничког рада Института за визуелна дешавања КРУГ и Културног центра Чачак, а посетиоцима је на располагању до 22. децембра.

Просечна зарада у септембру – 109.147 динара

Републички завод за статистику саопштио је да је просечна бруто зарада обрачуната за септембар 2025. године износила 150.947 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 109.147 динара.

Раст бруто зарада у периоду јануар–септембар 2025, у односу на исти период прошле године износио је 11,2 одсто номинално, односно 6,6 одсто реално, док је просечна нето зарада већа за 11,1 одсто номинално, односно за 6,5 процената реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна брута зарада за септембар 2025. номинално је већа за 13,7, а реално за 10,5 одсто, док је просечна нето зарада већа за 13,6 одсто номинално, односно за 10,4 одсто реално.

Медијална нето зарада за септембар 2025. године износила је 85.267 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Анализа рада ЈУМ

Министарство државне управе и локалне самоуправе и Програм Уједињених нација за развој (УНДП) представили су 24. новембра налазе анализе рада Јединствених управних места (ЈУМ) и препоруке за даље унапређење ове јавне услуге. У 69 локалних самоуправа у Србији ЈУМ чине да приступ услугама јавне управе буде бржи, једноставнији и ефикаснији за грађане и привреду, омогућавајући им да добију више услуга локалних и националних институција на једном месту.

Анализа коју је спровео УНДП у 48 локалних самоуправа показује користи јединствених управних места: од уштеде средстава из локалног буџета и времена за грађане, до лакшег остваривања различитих права. Показало се да је највећи потенцијал за даљи развој ове услуге да постане место, у виду физичког или дигиталног шалтера, на коме грађани једним захтевом покрећу све неопходне процедуре везане за неки животни догађај.

Препоруке из анализе допринеће даљем унапређењу рада ЈУМ и биће коришћене приликом планирања активности у оквиру спровођења Стратегије реформе јавне управе за период 2026–2030. године. Циљ је да јединствена управна места постану стандардан модел пружања јавних услуга који обједињавањем поступака различитих нивоа власти олакшава комуникацију грађана са државом и доприноси већем поверењу у институције.

У Казахстану изложба „Жена у Србији кроз векове“

У простору музеја Алмати у истоименом граду у Републици Казахстан, од 3. октобра до 15. новембра ове године, Музеј града Београда гостовао је са изложбом „Жена у Србији кроз векове“.

Поставка је концептирана као хронолошки преглед кроз историју града Београда и Републике Србије уназад готово 7.500 година са циљем да прикаже развој друштва на територији данашње Србије кроз разне периоде, од праисторије до савременог доба, сагледане кроз симбол жене.

Излагачки концепт је обухватио пет тематских целина: Жена као инспирација, Жена као узор и заштитница, Жена као владарка, Жена као борац и Жена као синоним за кућу и дом. Кроз ове различите аспекте представљене су бројне улоге жене у неговању, очувању и развоју српског идентитета. Жена је представљена као симбол заштитнице и прародитељке, снаге, стваралаштва и симбол лепоте. Посебно место у поставци имају лични предмети српских владарки, жена из наших династија 19. и с почетка 20. века, као и уметничка дела наших најзначајнијих аутора са представама жене и материнства.

Музеј Алмати је једна од водећих установа културе у Казахстану, а сарадња са Музејом града Београда почела је 2024. године изложбом ове значајне казахстанске институције у Конаку кнегиње Љубице под називом „Културно наслеђе Велике степе“.

Књажевац: обележен Светски дан борбе против дијабетеса

Светски дан борбе против дијабетеса обележава се 14. новембра, а ове године назив кампање је „Дијабетес и благодатање на радном месту“. У Здравственом центру Књажевац тим поводом спроведена је превентивна активност патронажне службе, те су пацијенти имали прилику да измере ниво шећера у крви и крвни притисак. Обављен је и разговор са грађанима у циљу побољшања квалитета живота, исхране, као и о факторима ризика за настанак шећерне болести.

Процењује се да са дијагнозом шећерне болести или дијабетеса у Србији живи приближно 440.000 особа, док потенцијално још 246.000 људи нема постављену дијагнозу, односно не зна да има ову болест. Према подацима за 2025. годину, које је саопштио Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, око 589 милиона људи у свету болује од дијабетеса, а две трећине њих је радно активно становништво. У општини Књажевац регистровано је 3.372 дијабетичара.

Караван здравља у Трстенику

Караван здравља, национални превентивни пројекат који спроводи Министарство здравља, за мање од годину дана обишао је 50 градова и општина у Србији, ширећи свест о значају превенције и здравих животних навика кроз трибине и дружења са грађанима.

Шестог новембра Караван је стигао у Трстеник, где су окупљени имали прилику да чују стручне савете и поруке посвећене очувању здравља, посебно превенцији кардиоваскуларних болести.

Кардиолог проф. др Небојша Тасић, помоћник министра здравља, истакао је да су превенција и рано откривање срчаних и можданих обољења један од кључних циљева здравствене политике Србије. Др Снежана Плавшић из Института „Др Милан Јовановић Батут“ говорила је о факторима ризика, док је директорка Дома здравља у Трстенику, др Жаклина Ристић, представила локалне програме и иницијативе које подстичу здравије животне изборе.

Здравље почиње знањем и одговорношћу према себи, закључак је овог научног скупа одржаног у просторијама Дома здравља „Др Сава Станојевић“ у Трстенику.

У УГЦБ ОДРЖАН ХІ ФЕСТИВАЛ МЕЂУГЕНЕРАЦИЈСКЕ СОЛИДАРНОСТИ „ОКЕЈ”

Игра и песма темељ сарадње

На недавно одржаном фестивалу међугенерациске солидарности „Океј”, Установа Геронтолошки центар Београд још једном је показала да је место сусрета и добре енергије на којем се млади и стари поштују и сарађују, уче једни од других, заједно стварају и забављају се, а онда то препричавају и праве даље пла-

„Супер дека” – ученица III2 ОШ „Ђура Јакшић” и њен супер дека Милан Кокир

нове. Фестивал је одржан 29. октобра ове године, у Дому Бежанијска коса, и наставак је традиције дуге једанаест година.

Директор Геронтолошког центра, Срђан Димитријевић, поздравио је присутне и истакао да је фестивал место сусрета и пријатељства, које траје већ читаву деценију и подстиче нас да будемо једни према другима отворени и пажљиви.

– Данас говоримо о међугенерациској сарадњи – тој чаробној формули која спаја младе који све знају и старије који све памте. Јер, ко други може да вам ушпије дугме, скува ручак, и успут исприча причу из давне шездесет и неке као да је била јуче? Мла-

Међугенерациски трио: најмлађи члан Софија Димитров, на клавиру, Катарина Крајиновић на виолини и најстарији члан Драган Бургунд, на хармоници

ди данас живе у облаку – не оном романтичном, већ дигиталном. А старији? Они живе у облаку успомена, али и даље знају да се изборе са кишом живота. Када се те две климе споје, добијемо сунце сарадње – рекао је директор Димитријевић и истакао да не смемо да изгубимо сигнал људскости, јер смо сви на добитку ако се боље повежемо и разумемо.

Да је то спој који гарантује успех, показало се и током богатог културно-уметничког програма док су се на сцени смењивале разне генерације, од водитељског дуета до оркестрних комбинација. У истом стилу је фестивал и почео, симболично, мелодијом из филма „Чаробњак из Оза”, чувеном „Негде ту иза дуге”, у извођењу међугенерациског трија. Сарадња музичког центра „Имагинариум” и Дневних центара и клубова за старије резултирала је специјалним извођењем песме групе „Бајага и инструктори”.

Фестивал је обележила и додела признања па је „Океј медаља” са циљем валоризације и промовисања примера добре праксе образовних институција у духу неговања међугенерациске толеранције и пријатељства припала Основној школи „Ђура Јакшић” из Раковице. Објашњено је да школа циљано планира, креира и спроводи различите активности и програме како би подржала социјалне и емоционалне вештине ученика и припремила их за даље школовање, живот и рад. Ученици ове школе су учествовали на конкурс за избор „Супер баке” и „Супер деке”.

Фестивал међугенерациске солидарности „Океј” завршио се како је и почео – весело и уз музику и једноставну али снажну поруку: међугенерациска сарадња и подршка темеље се на толеранцији, разумевању и заједничком стварању кроз игру и песму.

Марија Симовић-Максимовић

САРАДЊА САПЕНСА И УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ЛЕСКОВАЦ

Припреме за јединствену монографију

Удружење пензионера града Лесковца, највећа пензионерска организација на југу Србије, годинама успешно сарађује са Савезом пензионера Србије, а та сарадња ће се наставити још боље током 2026. године – закључак је са састанка представника ових организација, одржаног 23. октобра у лесковачком Дому пензионера. Домаћин скупа био је челник Удружења пензионера Лесковца,

Драган Динић, са сарадницима.

Председник САПЕНС-а проф. др Андреја Савић је истакао да ће Савез, поред традиционалног Међународног фестивала фолклора старијих и регионалне Мини олимпијаде трећег доба, стручно и финансијски подржати и Међународни фестивал хорова у најави, као још једну културну манифестацију Лесковца.

Представници Савеза пензионера Србије

похвалили су и бесплатну амбуланту за превенцију кардиоваскуларних болести старијих отворену недавно у лесковачком Дому пензионера.

Удружење пензионера града Лесковца 15. октобра обележило је 79 година постојања и успешног рада, а током сусрета са руководством Савеза договорене су бројне активности поводом јубилеја – 80 година САПЕНС-а наредне годи-

не, међу којима је штампање пригодних публикација и монографије.

– Ми ћемо почетком 2026. кренути у припрему јединствене монографије САПЕНС-а, односно свих удружења и организација пензионера на нивоу целе Републике. Посебно ћемо издвојити целине монографије везане за активности наше старије популације у Војводини, централном делу Србије и на Космету.

Председник САПЕНС-а, проф. др Андреја Савић

Биће то дивна архивска грађа за наредне генерације – истакао је председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић.

Т. Стевановић

Циљ – безбедна радна средина

Током 2024. године у Србији је било више од 14.000 повреда на раду, од чега 1.567 тешких повреда и 21 повреда са смртним исходом. Несреће и болести повезане са радом доводе до губитка од приближно четири одсто глобалног БДП-а, последњи су подаци из ове области и разлог покретања пројекта чији исход треба да буде безбедан и достојанствен рад, али и повећање свести у друштву.

Наиме, Међународна организација рада (МОР), у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Савезом самосталних синдиката Србије, Уједињеним гранским синдикатом „Независност” и Унијом послодаваца Србије, покренула је пројекат „Унапређење безбедности и здравља на раду и инспекције рада у Србији”. Циљ пројекта, који је званично представљен

почетком октобра ове године, је унапређење система безбедности и здравља на раду, кроз јачање законодавног оквира, дигитализацију процеса и подизање свести свих учесника на тржишту рада о значају безбедних радних услова. Овај пројекат

обухвата три кључне области: правну реформу, која подразумева усклађивање закона о безбедности и здрављу на раду са међународним и европским стандардима; дигиталне алате, односно развој електронских платформи, попут е-регистра

за повреде и професионалне болести и обуке; и подизање свести, тј. оснаживање инспектора рада, послодаваца и запослених, и подстицање послодаваца да доследно поштују законске обавезе.

Пројекат „Унапређење безбедности и здравља на раду и инспекције рада у Србији” у потпуности финансира Европска унија, а предвиђено је да он траје до краја 2027. године.

На презентацији пројекта је још истакнуто да он представља важан корак ка модернизацији система заштите на раду и усклађивању националног законодавства са стандардима Европске уније, а све како би се створио ефикасан систем, јер безбедност и здравље на раду морају постати део свакодневне културе, а не тема о којој се говори само када дође до несреће.

М. Симовић-Максимовић

СЕДМИ ЦИКЛУС ИСТРАЖИВАЊА ВИШЕСТРУКИХ ПОКАЗАТЕЉА У СРБИЈИ

За лепше детињство, јаче породице и сигурнију будућност

Нови, седми циклус једног од најважнијих међународних истраживања о положају деце и жена, УНИЦЕФ-овог Истраживања вишеструких показатеља (познатијег као MICS), спроводи се у Србији. Ово опсежно истраживање, које Републички завод за статистику (РЗС) реализује уз подршку УНИЦЕФ-а и Популационог фонда УН, ове године обухватило је 10.000 домаћинстава у 136 општина широм Србије, а његови резултати биће драгоцене основа за доношење будућних државних политика и мера подршке.

Иако је реч о комплексном статистичком пројекту, суштина MICS-а је једноставна – боље разумети свакодневни живот породица, нарочито оних најосетљивијих, како би се свако дете развијало без препрека,

свака жена имала једнаку шансу, а свако домаћинство, био то млади брачни пар или породица коју чине бака и унук, приступ неопходној подршци.

Од 1996. године када је први пут спроведено до данас, ово истраживање је постало један од најпоузданијих извора података о животу жена и деце у Србији. Захваљујући тим подацима држава и међународне организације могу да прате напредак или изостанак напретка у областима као што су: развој деце у раном детињству, имунизација и здравствена заштита, дојење и исхрана одојчади, образовање, рани бракови, услови становања...

Испитивање се фокусира на најосетљивије групе становништва – децу, жене, домаћинства у ромским насељима. То је значајно јер се њихов глас често не

чује и остају невидљиви у свакодневном животу.

Главни део истраживања је почео да се спроводи 15. септембра и трајаће до 15. децембра ове године. На терену ради око 70 посебно обучених испитивача, подељених у 11 тимова, који ће обићи укупно 8.000 домаћинстава из опште популације и још 2.000 домаћинстава у ромским насељима. Сва прикупљена документација и одговори грађана третирају се као строго поверљиви и користе се искључиво у статистичке сврхе. Резултати се објављују збирно, никада појединачно.

MICS7 је важан корак ка јачању система који брине о нај-

угроженијим члановима друштва. Подаци из претходних шест циклуса већ су обликовали бројне националне политике и стратегије, од образовања и раног развоја деце до унапређења положаја Рома, здравља жена и социјалне укључености.

Седми циклус представља прилику да још прецизније сагледамо потребе заједнице и да у годинама које долазе сви живимо у друштву које разуме, подржава и укључује.

Додатне информације о истраживању могу се пронаћи на сајтовима УНИЦЕФ-а и Републичког завода за статистику.

Драгана Лукић Лазовић

ОБЕЛЕЖЕНО 79 ГОДИНА РАДА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА НОВОГ САДА

Остварен примарни задатак – бољи положај пензионера

У просторијама Удружења пензионера града Новог Сада, у Поштанској 3, 27. октобра обележено је 79 година постојања и рада УПГНС. Међу бројним званицама свечаности су присуствовали и Соња Радаковић, чланица Градског већа за социјалну заштиту, здравство, бригу о породици и деци, Маја Чермићић-Шаиновић, чланица Градског већа за културу, Љиљана Коковић, саветница градоначелника Новог Сада, и проф. др Душанка Добановачки, почасни члан УПГНС.

На почетку програма хор Удружења отпевао је песму „Ово је Србија“, а затим су се присутнима обратиле потпредседница УПГНС Нада Голић и председница Милена Жарковић пожелевши свима добродошлицу.

– Седамдесет и девет година Удружење је, упо-

Хор Удружења прославу је учинио још свечанијом

Милена Жарковић

рно радећи, успело да оствари свој примарни задатак који је на почетку зацртало, то је да се сваком кориснику пензије омогући да стари на леп и достојанствен начин, да буде активан, задовољан и друштвено користан. Као призната друштвена организација, Удружење се изборило да се брига о најстаријим суграђанима из године у годину подиже на виши ниво и корисницима пензије обезбеди бољи материјални и социјални положај и друштвени статус – истакла је Жарковић.

Она је затим говорила о Новом Саду као добр-

ом месту за живот најстаријих.

– У Новом Саду има више од седамдесет хиљада пензионера, од тога 5.433 са примањима која не обезбеђују пристојан живот. Дајемо подршку млађима који ће наставити да граде и развијају овај град и нашу државу у целини. УПГНС има 21.346 регистрованих чланова са чланском картом, у органима и радним телима Удружења делује 415 активиста. У 47 месних заједница у граду делује и ради 47 месних организација УПГНС. Све то смо сачували од забора-

ва израдом монографије и апелујем на наредне генерације чланова да то наставе. Залагањем бившег градоначелника Милоша Вучевића, као и садашњег Жарка Мићина, са сарадницима, можемо се похвалити да корисници пензија у Новом Саду пристојније живе у односу на друге средине, да град сваке године о свом трошку упућује у бање 400 корисника пензије, и сваке године уплаћује једнократну новчану помоћ најсиромашнијим пензионерима, да је град досад уложио више од 350 милиона динара у

изградњу и опремање девет дома за пензионере – навела је председница УПГНС и подсетила да је Удружење за свој рад добило бројна признања од којих су најважнија Октобарска награда града Новог Сада и орден Златна медаља за изузетне заслуге у области јавних делатности који је 2022, поводом Дана државности, уручио председник Србије Александар Вучић.

Чланица Градског већа за социјалну заштиту, здравство, бригу о породици и деци, Соња Радаковић, говорила је о континуираној подршци града и издвајањима за најстарије.

У наставку свечаности су своју поезију представили секретар УПГНС Срето Качар и Вида Галоња, чланица Литерарне секције, а догађај је завршен као што је и почео – наступом хора.

Д. Ивановић

Богат садржај рада Удружења пензионера града Новог Сада

Чланови Удружења пензионера града Новог Сада у октобру су имали низ програмских активности. Већ 2. октобра Комисија за здравство УПГНС, са Домом здравља Нови Сад, у склопу обележавања Међународног дана старијих особа, организовала је предавање „Физичка активност у трећем добу“. Предавач је била др Ивана Каћански, интересовање пензионера велико, а заинтересовани су могли да изврше и контролу шећера у крви, холестерола, измере крвни притисак или ураде ЕКГ.

У оквиру реализације пројекта Удружења „Рехабилитационо-терапијска подршка ста-

ријим лицима“, који финансира град Нови Сад, 51 пензионер са најнижим примањима боравио је шест дана у Крупњу на климатско-терапијском опоравку. Ова активност се остварује на основу Протокола о сарадњи УПГНС и града Новог Сада.

Удружење је, од 1. до 3. октобра, учествовало на 18. Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба у Врњачкој Бањи, а њихови представници су од 113 учесника заузели 13. место.

Председница Удружења, Милена Жарковић, 7. октобра је одржала састанак са председницима месних одбора на коме је разматрана подела пакета солидарне помоћи, пријем зах-

тева за солидарну помоћ преко Црвеног крста Новог Сада, припреме за прославу 79 година постојања УПГНС, те организовање путовања и ажурирање наплате чланарине.

Удружење је било и партнер и излагач на 12. Сајму за пензионере, одржаном 18. и 19. октобра у аули Новосадског сајма, под слоганом „За безбрижан живот“. У октобру су организовани и занимљиви једнодневни излети у манастире Тумане, Петковице и Троношу, на Опленцац и у Темишвар.

Од 1. до 24. октобра Удружење је примило 1.064 захтева за доделу пакета солидарне помоћи за кориснике пензи-

Тим Удружења на Олимпијади у Врњачкој Бањи

је са малим примањима које финансира град преко Црвеног крста. Подносиоци захтева су могли да се одреде за један од понуђених видова помоћи: прехранбени и хигијенски пакет, као и два кубна метра огревног дрвета.

Д. И.

Неуморна борба за добар живот ОСИ

Под покровитељством Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова, у Сремским Карловцима је, 30. октобра, обележен Међународни дан особа са инвалидитетом, као и 50 година постојања Организације инвалида рада за град Нови Сад (ОИРНС). Госте су поздравили Стана Свиларов, председница Савеза инвалида рада Војводине, и Милорад Поповић, председник ОИРНС, а говориле су и Славица Копиловић, у име Савеза, и Каја Јеловац у име домаћина. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања представљала је Тијана Лукић, а Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова Татјана Вељковић.

– На основу одлуке Скупштине СИР Војводине да се Међународни дан особа са инвалидитетом, 3. децембар, обележава у октобру, данас то и чинимо, јер 3. децембар треба да буде сваки дан. На територији Војводине има око 75.000 инвалида рада корисника инвалидске пензије,

мањи део инвалида рада у радном односу и оних који чекају запослење, те 3.000 корисника инвалидске пензије у висини од 50 одсто. Наш задатак је да их окупимо у ову организацију, јер ћемо на тај начин представљати већу снагу у борби за побољшање положаја инвалида рада – рекла је Славица Копиловић.

Она је истакла да организације инвалида рада доприносе побољшању квалитета живота особа са инвалидитетом, повећавају њихову видљивост и укљученост у друштвене токове.

– Да нема организација инвалида рада, многи од нас не би изашли из свог дворишта или стана, нити би знали коме да се обрате за остваривање елементарних права. Ми се трудимо да људима који су за време радног века изгубили радну способност, припадност свом колективу и социјалну мрежу коју су имали, надоместимо бар део изгубљеног – истакла је Славица Копиловић у име чланова СИР Војводине.

Посебну захвалност за подршку ресорном министарству, Покрајинском секретарија-

Поздравна реч Стане Свиларов, председнице СИР Војводине

ту и градској управи Новог Сада упутила је представница ОИРНС Каја Јеловац, истакавши да је ова организација кроз пет деценија неуморног рада постала пример истрајности и хуманости. Нагласила је да без сарадње са институцијама те активности не би биле могуће, било да је реч о логистици, простору, финансијској подршци или само топлим речима охрабрења.

– Ниједна организација не живи од докумената већ од људи. Ово је прилика да се са посебним поштовањем присетимо свих бивших председника, секретара и волонтера, који

су уградили себе у нашу заједницу. Желимо да ОИРНС остане модерна, видљива и отворена, да буде место окупљања где људи проналазе нови смисао заједништва. Треба стално имати на уму да инвалидитет не значи крај, већ почетак новог поглавља живота – казала је Каја Јеловац.

Након званичног дела манифестације приређен је забавни програм, те су чланови 33 општинске организације, колико их је било присутно у Сремским Карловцима, наставили дружење у мање формалној атмосфери.

Емина Ћирић

У ПКС ПРОГЛАШЕНА ИНЖЕЊЕРКА ГОДИНЕ ЗА 2025.

Награда архитекти Душани Топалски

Дипломирана инжењерка архитектуре, предузетница, супруга и мајка троје деце, Душана Топалски, добитница је награде „Инжењерка године“ за 2025 годину. Душана, оснивачица и власница архитектонског бироа „Профектум Нови Сад“, свој професионални живот посветила је архитектури. Студије је завршила на Факултету техничких наука Универзитета у Новом Саду и већ 16 година је предузетница. Њен циљ је да, осим објеката, гради и културу поверења и међусобне подршке женама. Себе представља као архитекту, урбанисту и пројектну менаџерку, али и као супругу и мајку троје деце.

Према оцени четири жирија које су чиниле финалисткиње, представници медија,

ученици и професори средњих школа, те представници организатора и партнера, Душана се истакла у конкуренцији десет финалисткиња, инжењерки из различитих компанија и институција, које би својом личношћу и радом могле да буду пример и инспирација младим женама које се налазе пред избором будућег занимања.

„Инжењерка године“ је избор који се на иницијативу Привредне коморе Србије (ПКС), компаније Сименс Србија и удружења „Инжењерка године“ одржава већ трећу годину заредом. Овај афирмативни пројекат има за циљ да инспирише и мотивише младе жене у Србији, посебно ученице средњих школа, да се одлуче за студије и каснију каријеру у инжењерској струци.

Душана Топалски

Иако граница између „мушких“ и „женских“ занимања нестаје и из године у годину у Србији расте број девојака које уписују студије у области СТЕМ-а (науке, технологије, инжењерства и математике), несразмер и даље постоји. На београдском универзитету, рецимо, девојке су једнако успешне као и њихове колеге, али у најбољем случају оне чине тек око трећине укупних студенткиња.

М. Симовић-Максимовић

УП БАНКЕ ПОШТАНСКА ШТЕДИОНИЦА ОБЕЛЕЖИЛО 46 ГОДИНА ПОСТОЈАЊА

Активна старост је најлепши поклон себи

Сам осећај живљења је довољна срећа! Овом реченицом, која носи једноставну али мудру поруку, започела је, 31. октобра, свечана седница поводом 46 година постојања Удружења пензионера Банке Поштанска штедионица. Слободанка Цеца Илић, председница Удружења, срдечно је поздравила бројне госте и чланове, који су се окупили да заједно обележе важну годишњицу. Међу почасним гостима били су мр Бојан Кекић, председник Извр-

сне што је током тог периода урађено. Слободанка Илић подсетила је да је Удружење основано давне 1979, управо на Светски дан штедње, док Банка постоји већ 104 године.

– Банка Поштанска штедионица изнедрила је многе поносне пензионере. Током свог радног века, генерације и генерације су трудом и преданошћу стварале и градиле ову институцију, али и мрежу пријатељства и узајамне подршке која траје и након одласка у пензију – рекла је председница.

Према њеним речима, Удружење о својим члановима и данас брине са истим жаром.

– Трудимо се да свим нашим члановима посветимо пажњу, да им бригом и разумевањем помогнемо да преброде проблеме и омогућимо да им сваки дан буде лепши и радоснији од претходног. Подршка и осећај припадности су у овим годинама посебно драгоцени, зато посећујемо наше болесне чланове, шаљемо им честитке за рођендан, организујемо дружења, посете музејима и концертима, али и друге манифестације које сениорима омогућавају да остану активни, видљиви и пуни живота.

Свака активност овог удружења подсећа да године нису препрека, већ прилика да се максимално искористи време. Сваке године чланови учествују на Олимпијади спорта, здравља и културе Београда, као и на Олимпијади Покрета трећег доба Срби-

Порука са скупа – пријатељство и подршка трају и након одласка у пензију

је, док су дружења поводом празника и значајних датума већ увелико традиција.

Посебан део свечаности била је додела плакета и захвалница онима који су својим радом, подршком и сарадњом допринели развоју Удружења. У знак захвалности за помоћ, разумевање и константну подршку прва плакета је уручена мр Бојану Кекићу, председнику ИО Банке Поштанска штедионица.

Међу добитницима нашао се и часопис Глас осигураника, који је награђен за дугогодишњу изузетну сарадњу, допринос у раду Удружења али и посвећеност да се глас пензионера чује. Глас осигураника је препознат као глас читалаца, простор где се чују приче које инспиришу, подстичу и доказују да живот може бити испуњен без обзира на године.

Након званичног дела, дружење се наставило уз песму, игру и ручак, онако како то пензионери Поштанске штедионице најбоље знају. Јер, како су и сами рекли: „Били смо, постојали смо и постојимо, и не смемо то никад заборавити“.

Д. Лукић Лазовић

Признање за Глас осигураника

шног одбора Банке Поштанска штедионица, Ружица Белановић, председница Градске организације пензионера Београда, Драган Марковић, потпредседник Савеза пензионера Србије, и други пријатељи и сарадници Удружења.

Седница је била прилика да се подвуче црта иза још једне радне године и сумира

У КЊАЖЕВЦУ ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА МАПИРАЊЕ ПОТРЕБА У ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Да нико не буде изостављен

На територији општине Књажевац урађено је истраживање усмерено на мапирање потреба грађана у области социјалне заштите и процену ресурса пружалаца услуга на локалном нивоу. Циљ ове активности је унапређење квалитета живота и обезбеђивање адекватне подршке најрањивијим члановима заједнице. Грађанима је био доступан анониман упитник чији резултати треба да помогну у планирању и спровођењу мера у области социјалне заштите. Одговори ће бити коришћени приликом израде

стратешког документа Програма унапређења социјалне заштите за период 2025–2027. године.

Локална управа жели да, уз помоћ грађана, институција и организација, стекне јаснији увид у потребе постојећих и потенцијалних корисника права и услуга социјалне заштите, посебно најугроженијих група. Истраживање би требало да омогући боље разумевање потреба и фактора ризика који утичу на најрањивије суграђане, идентификацију ресурса јавних и цивилних пружалаца

услуга, израду основа за развој и унапређење социјалних услуга и политика на локалу, успостављање редовног система прикупљања и праћења података у области социјалне заштите.

Истраживање, спроведено од 14. до 30. новембра ове године, обухватило је кориснике социјалне заштите, кориснике локалних услуга, грађане који су упитник попунили путем сајта локалне самоуправе, те представнике цивилног сектора, стручне јавности, општинске управе, Центра за соци-

јални рад и пружаоце услуга. Резултати ће бити објављени на сајту општине Књажевац.

Ова активност је део пројекта „Подршка одрживим услугама социјалне заштите у заједници и политикама укључивања на локалном нивоу“, који финансира Европска унија у оквиру ИПА 2020. Надлежно за реализацију пројекта је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, а имплементацију спроводи Стална конференција градова и општина (СКГО).

Ивана Вуликић

Тамо где цветају осмеси и расту срца

Место где се људи окупљају да певају и уживају у музици без притиска и коментара на рачун вокалних способности зове се хор, али не било који већ Поп хор. Овај хор доноси радост и олакшање сваком члану, а песме које певају су прилика да промене свакодневицу, начин на који се посматра свет око себе.

Ненад Нено Азањац и његова супруга Изабела воде једну нарасе необичну скупину заљубљеника у хорско певање и дружење. Академски образовани, педагози са музичких академија, путовали су широм света. Многобројни концерти, свирке на приватним просла-

рада. Хор смо покренули 2022. године, 7. фебруара, по наговору мог колеге из Словеније, који је већ водио један такав хор код њих. С почетка смо сами лепили плакате по улицама и делили наше летке, оглашавали се преко друштвених мрежа. Хор је врло брзо постао популаран. Оно што је специфичност и разлика у односу на друге хорове је да овде може да пева буквално свако. Аудиције нема, јер свако од нас бог је обдарио неким слухом. Нема ту неке разлике, а највећу улогу у животу игра окружење – каже Ненад и додаје да је врло лако постати члан хора, потребна је само добра воља, то јест да се физички оде на место окупљања.

Ненад Нено Азањац

вама, у клубовима и хотелима светских метропола, спојили су ово двоје младих музиколога. Сазнали смо да су чак имали и свој АББА трибјут шоу у Немачкој. Изабела пева, свира гитару, плеше, а Ненад је свирао и на прекоокеанским крузерима.

Пошто су решили да се примуре и усидре у Србији како би основали породицу, они су у Брусици код Горњег Милановца кренули у заједнички живот и, између осталих радова, основали Поп хор.

– Иако је то све другачије од онога на шта смо овде навикли, људима се видео тај начин

Обично се чланови задржавају од шест месеци до годину дана, али ту су и стални чланови који истрајавају од самог почетка. Дружења су осмислили тако да буду свима пријатна и растеређујућа, да се људи забаве, ослободе стега и брига. У овом хору сви заједно расту, стварају пријатељства и пружају подршку једни другима у разним животним ситуацијама.

Некоме су хорске пробае прилика за дружење, некоме шанса да изађе из свакодневице а неким могућност да опусте свој глас – јер глас је уско повезан са идентитетом. Ако се узме

И на пробама је добра забава

у обзир да смо још као деца слушали опомене родитеља да не вришимо и не вичемо по кући, онда је тај наш глас угушен а самим тим и идентитет, стручно нам објашњава Ненад.

– Неки људи заиста верују да немају слуха па да зато не треба ни да певају, али ми смо ту да их разуверимо. Када проведу два-три месеца или пола године у хору, када се мало ослободе, онда се људи у животу мењају, постају отворенији, способнији а ми видимо ту промену у њима – с осмехом нам преноси вођа овог необичног хора.

Оно што је упечатљиво за тај вид дружења и певања је осећај слободе. Код њих људи долазе првенствено зато што воле да певају, међутим има један број људи који долази у најтежим периодима свог живота. Они се осећају као код куће, као што можда никад нису ни доживели да их неко срдечно прими и прихвати, уважи.

У Поп хор долазе људи са истим циљем, окупља их песма, свесрдно се друже, посвећени су једни другима а ниво помоћи и људскости који се код њих акумулира је огроман и ретко где се виђа. Нено и Изабела бирају да песме које се певају и увежбавају буду афирмишуће и позитивне, све је подређено циљу да се људи осећају боље.

Кад дођете у такво окружење, све је лакше у животу, испевате се и пустите свој глас.

– Искуство које доживе чланови је за сваког другачије али оно што је научно доказано је да се певањем продубљује дисање и усклађује са радом срца, а фреквенције које испуштамо благотворно утичу на цело тело. Док певамо, ми користимо и руке – плескамо па тако правимо додатне звучне ефекте, или шушкањем, пуцкетањем прстима, тапшањем. Тако се луче феромони, хормони. У хору су убедљиво најбројније жене. Мушкарце више привлаче друге активности али се полако и они отварају и долазе.

Чланови траже да направимо онлајн дружења, па размишљамо и о томе – планира Нено.

Поп хор учествује на разним дешавањима, имају и неколико догађаја пред и за Нову годину: 1. јануара 2026. ће наступити у улици Отвореног срца, испред Атељеа 212, а у мају, у Пажану, код Бриона, на тему југоносталгије.

Како заинтересованост расте и показује се низ позитивних искустава, сада хор постоји и у Зрењанину, Новом Саду, Чачку, Горњем Милановцу, Крагујевцу, Београду, Земуну, Нишу. Планирају да се активирају и у Сремској Митровици и Шапцу. Овим младим људима ништа не пада тешко, упорношћу и истрајношћу су показали да ништа није немогуће, а уз вољу коју имају и љубав коју емитују сигурни смо да ће се још много нових идеја изродити.

Љупка Адамовић

КУЛТУРА У ВРАЊУ: ОДРЖАНИ БОРИНИ ПОЗОРИШНИ ДАНИ

Књижевном великану у част

Под инспиративним слоганом „Смех, тишина, истина и још понешто“ у Врању су, од 21. до 28. октобра, одржани 45. Борини позоришни дани.

Публика је у такмичарском програму видела седам представа позоришних ансамбала из Београда, Скопља, Бањалуке и Бијељине. Награда „Борисав Станковић“ за најбољу представу припала је комаду „Народни посланик“ у продукцији Македонског народног позоришта из Скопља. Познати текст Бранислава Нушића режирао је Егон Савин.

За најбољу мушку улогу награђен је Бојан Димитријевић за тумачење Сократа у представи „Ућуткивање Сократа“, београдског Битеф театра. Награду за најбољу женску улогу освојила је Јелена Ђокић за улогу Марте у представи „Удовица живог човека“, Звездара театра из Београда, за коју је сценарио написао и режирао академик Душан Ковачевић. Награда града Врања за колективну улогу додељена је равноправно представама „Прослава“, Позоришта „Бора Станковић“ из родне вароши великог српског писца и „Није смрт бицикло да ти га украду“, Народног позоришта из Београда.

Лауреати Бориних позоришних дана 2025.

Награда публике „Радослав Радивојевић“ припала је представи „Разбијени крчаг“ Народног позоришта Републике Српске из Бањалуке. За најбољи драмски текст награђен је Миливоје Младеновић.

– Безмало пола века постојања довољно говори о значају овог фестивала, не само за наш град, већ и за читав културни живот у Србији. Фестивал Борини позоришни дани један је од најпрепознатљивијих и најзначајнијих у нашој земљи – рекао је заменик градоначелника Врања, Милан Илић.

Селектор фестивала др Мирослав Радоњић, директор Стерииног позорја, нагласио је да овогодишњи избор предста-

ваља врх позоришне продукције у протеклим месецима у овом региону.

– Циљ је да представе буду естетски и уметнички вредне, али да снажно комуницирају са публиком. Представе су представљале разноврсност и квалитет регионалне позоришне сцене. Фестивал је посвећен стваралаштву Борисава Станковића, једног од најзначајнијих писаца српског реализма. Стваралачки опус Боре Станковића за теоретичаре књижевности, књижевне критичаре, драматурге, театрологе, редитеље и глумце је и данас велики изазов. Зато не чуди што су његова дела кроз различите норме позоришног израза постављена на

сценама српских театара. Значај фестивала може се посматрати и тумачити кроз више аспеката: политички, економски, социолошки, културолошки, естетски. Овакве манифестације на најбољи начин репрезентују оно што је позоришна уметност у најширем смислу те речи. Без подршке фестивалу губимо свој идентитет, традицију, баштину, језик и савремено стваралаштво – истакао је Радоњић.

Незаобилазно име у културном животу Врања био је негдањи управник, редитељ и глумац позоришта Радослав Радивојевић (1943-2009), који је 1979. покренуо Борине позоришне дане. Од малог паланачког ансамбла Радослав Радивојевић створио је респектабилан професионални театар.

Традиција позоришне сцене у Врању почиње од 30. јануара 1896, када је одиграна прва представа. Био је то Његошев „Горски вијенац“, у режији писца Радоја Домановића, ондашњег гимназијског професора у Врању. Организовани позоришни живот у Врању почео је 5. октобра 1942. године, када је основано Позориште грађанске касине.

Веселин Пешић

ТРАДИЦИОНАЛНА ЈЕСЕЊА ИЗЛОЖБА КЛИСА У ЛИКОВНОМ САЛОНУ У ТРСТЕНИКУ

Чуда уметности

У простору Ликовног салона Дома културе у Трстенику постављена је традиционална, 41. по реду, Јесења изложба Клуба ликовних стваралаца КЛИС из овог места. Својих 55 радова изложило је 36 ликовних уметника.

– Ова традиционална уметничка манифестација представља годишњи пресек стваралаштва наших чланова ентитујуа, заљубљеника у уметност који својим радом и посвећеношћу показују да она не познаје границе професија, ни година. У КЛИС-у претежно стварају аматерски сликари али и професионални уметници. Ове

године имамо част да на изложби угостимо и сликаре из Удружења ликовних уметника Расинског округа „Расинус“ из Крушевца. Њихово присуство нас радује и подсећа колико је важно да негујемо сарадњу међу уметницима и стварамо мостове између градова, идеја и ликовних израза – рекла је Јелена Јовић, председница КЛИС Трстеник.

По одлуци селекционе комисије, награђени су радови Миљане Димитријевић, Александра Чикале и Радета Димитријевића, а похваљени радови Светлане Позњак, Споменке Петровић и Ратомира Мијатовића.

Изложбе КЛИС-а увек су врло посећене

Тема овогодишње поставке била је „Ко у чуда верује, тај чуда и ствара“, а изложбу су Трстеничани и љубитељи уметности из других места могли да погледају до 27. новембра.

Д. Ивановић

Рашка – ратна престоница Краљевине Србије

Нема мање вароши, ни значајнијег а млађег места од Рашке у долини Ибра, бисерној клисури српских краљева и мирисних јоргована, засађених у част доласка у ове крајеве француске принцезе Јелене од рода Анжускога. У тешко време по српски народ и државу Србију, када су се над њеном судбином 1915. године надвили бескрајни црни облаци, Влада и читав војни врх упутили су се крајем октобра из Ниша у далеку неизвесност. Од 31. октобра до 12. новембра 1915. године предахнули су у Рашки. Тих 13 дана варошица на Ибру, стешњена међу брдима Копоника и Голије, била је престоница Краљевине Србије где је заседала Влада са Николом Пашићем и војни врх на челу са Живојином Мишићем и са престолонаследником Александром Карађорђевићем. За то време кућа Курсулића била је седиште Владе и државног врха Краљевине Србије.

Године 1988. кућа чувене рашчанске породице Курсулић проглашена је за културно добро, а 12. новембра 2015, поводом обележавања стоте годишњице од боравка Владе Краљевине Србије и престолонаследника Александра Карађорђевића у Рашки, у кући Курсулића отворена је спомен-соба „Рашка – ратна престоница Краљевине Србије 1915.“

– Главни део спомен-собе посвећен је догађају из времена боравка и рада Владе Краљевине Србије у Рашки 1915. године. У соби су изложена документа као што су записници са одржаних седница Владе, сведочења учесника, фотографије од којих доминирају портрети Николе Пашића и престолонаследника Александра. Затим, ту су предмети из тог периода: униформе, блузе, опанци, шајкаче и војне заставе – наводи Данијела Матовић, директорка Центра за културу „Градац“ из Рашке.

Кућа породице Курсулић

Поред тога, према наводима директорке Данијеле Матовић, у спомен-соби ове куће изложена је реплика реликвије од непроцењивог значаја за Србију – Мирослављевог јеванђеља, најзначајнијег споменика српско-словенске писмености из XII века. Наиме, за све време боравка у Рашки оригинално Мирослављево јеванђеље умотано у замашћену покривку било је поверено на чување једном војнику који није знао шта се у том замотуљку скрива. Речено му је само да то чува као себе и своје очи у глави.

Један део простора спомен-собе посвећен је породици Курсулић која је у XIX веку оставила изузетно значајан траг у Рашки, не само у неимарству и архитектури, по чему је препознатљива ова варош на Ибру, него и у политици и култури тога доба. Такође, значајно место у спомен-соби куће Курсулића заузима и Милунка Савић, највећа српска хероина. Курсулића кућа и спомен-соба свакодневно су отворене за посетиоце.

Миле Јаснић

Дечији фестивал фолклора у Сврљигу

Културно-уметничко друштво Белоиње, његови најмлађи чланови, 2. новембра ове године били су добри домаћини вршњацима из пет општина Србије и Северне Македоније. Те вечери, око 150 девојчица и дечака, играча културно-уметничких друштава из Босилеграда, Ранилуга, Тетова, Чајетине, Хума и Сврљига, приказало је квалитетан програм и побрало аплаузе публике.

Далиборка Минић, руководилац КУД Белоиње, домаћин овогодишњих сусрета, каже да овај програм представља део међународних сусрета и традиционалног Сабора народног стваралаштва „Нека живи село наше“. Циљ

Млади играчи из Ранилуга

је да се подстакну најмлађи да негују фолклор, песму и културну баштину свога краја.

Гости су за кратко време чули доста о Сврљигу, стечена су нова другарства и договорени нови сусрети.

Дечији фестивал фолклора организовали су КУД Белоиње и Центар за културу Сврљиг, а покровитељи су Министарство културе и општина Сврљиг.

С. Ђорђевић

Прело у Лалинцу

Крајем октобра у Лалинцу код Сврљига, у Етно-кући Славице Јовановић, одржано је традиционално прело – обичај који се чува и негује у сврљешким селима и преноси с генерације на генерацију.

На прелу су учествовале жене из Лалинца, Округлице, Рибара и Сврљига.

Ове чуварке традиције и обичаја преле су вуну и припремиле је за израду одевних предмета. Уз рад било је прича и пошалица, а организовано је и послужење сврљешким специјалитетима.

Славица Јовановић, домаћица прела, рекла је да је задовољна и очекује да се идуће јесени скуп омасови. Севдија Ивковић, председница Актива жена Сврљиг, истакла је да је то добар начин да се обичаји сачувају од заборавља.

Скуп су посетили Мирослав Марковић, председник општине Сврљиг, Татјана Лазаревић, заменица председнице СО Сврљиг, мештани и други посетиоци.

Прело у Лалинцу организовале су жене тог села, а помогли су Центар за културу Сврљиг и Актив жена Сврљиг.

С. Ђорђевић

ПРЕОПТЕРЕЂЕНОСТ ИНФОРМАЦИЈАМА УТИЧЕ НА МЕНТАЛНЕ ФУНКЦИЈЕ

Људски ум у свету дигиталног лавиринта

Вртоглави напредак технологије и њена доступност обичном човеку учинили су свет толико малим да данас свако од нас носи целу планету дословно у свом џепу. Сва људска знања од почетка света до модерног доба добила су свој дигитални облик и можемо им приступити за неколико секунди у пар кликова на телефону или рачунару. Ова чињеница је деведесетих година прошлог века, када је интернет постао приступачнији широј јавности, звучала невероватно и обећавала је пораст броја образованих и информисаних људи којима државне, копнене и морске границе не могу ограничити стицање знања. Међутим, тридесетак година касније сведоци смо да се ова оптимистична предвиђања нису остварила. Свакако је интернет допринео томе да лакше стигемо до информација које су нам потребне и да се брже повезујемо са другим људима и институцијама, али се намеће питање да ли су информације право знање и да ли смо кадри да садржаје којима приступамо посматрамо са одређене критичке дистанце.

Друштвене мреже, које су последње деценије постале синоним за интернет, полако али сигурно замењују традиционалне медије и намећу се као главни извор информација и забаве – за сваког по нешто, а за неког све. Место које је испрва било предвиђено за повезивање људи са различитих крајева планете, брзо је прерасло у неисцрпан извор разоноде за све генерације, док дух времена у којем је забава императив додатно утиче на личне изборе интернет садржаја које ћемо конзумирати. Дигитални свет преплављен је кратком формом визуелних садржаја,

од разних стручњака који нам објашњавају како да живимо, до смешних видеа генерисаних вештачком интелигенцијом. Инфлација оваквог садржаја умногоме утиче на наше менталне могућности да раздвојимо праве информације од лажних, те нам временом, хтели ми то или не, моћ критичког промишљања опада.

Психолози указују на то да је кратка форма посебан проблем сама по себи, јер дугорочно утиче на смањење капацитета пажње и фокуса, што је највидљивије код деце и младих. Израз *брејн рот* (brain rot) који у дословном преводу значи „труљење мозга“ први је употребио филозоф Хенри Дејвид Торо у 19. веку, када је описивао тенденцију друштва да смањује вредност сложених идеја у корист баналних, што неминовно води до општег пада менталних и интелектуалних способности сваког појединца. Овај заборављени термин добио је прави значај са развојем интернета, те се везује за прекомерну

конзумацију тривијалних и неизазовних онлајн садржаја.

– Ми смо као информатичко друштво дошли до својеврсног парадокса: имамо интернет на коме се налазе све информације људске цивилизације и требало би да будемо паметнији, али углавном бирамо лаку забаву, те постајемо глупљи. Јесте ли се икада запитали колико

да мислимо. Људски мозак који је обликован за обраду малих количина информација у јединици времена сада је суочен са обиљем информација које не може да процесуира, те долази до менталног замора. Овај ментални замор се најчешће огледа у осећају стреса и конфузије, немогућности памћења битних података и опадању вербалних способности. Појам *брејн рот* све чешће се чује откако га је оксфордски речник прогласио речју 2024. године, те настаје читав правац визуелних интернет садржаја под овим именом чија је главна одлика апсурд. Фотографије и видео клипови који су себи поносно доделили предзнак који значи труљење мозга су толико бесмислени да публици постају смешни, а знамо да хумор, па макар и лош, најбоље продаје производ. Овај садржај за циљну групу има децу и младе, док психолози тврде да је проблем са старијом публиком њихова потреба да буду информисани, која се може мерити са зависношћу.

Доктор Такеуши истиче да из толике потребе да будемо информисани заборављамо на важност квалитетне обраде примљених информација, те ћемо врло брзо довести себе до тога да без икаквог промишљања беспоговорно усвајамо све што смо видели или прочитали на друштвеним мрежама. Иако је понекад тешко прихватити да и сами упадамо у замке интернета, није наодмет осветити ту могућност и реаговати превентивно. Пригрлили смо виртуелни свет, али повратак у реалност може бити лековит, јер човек само као део заједнице и у контакту са природом има могућност да оствари своје пуне потенцијале као креативно и мислеће биће.

Емина Ћирић

Холандија и даље недостижна

Пензијски системи Холандије, Исланда и Данске поново су, као и у 2024. години, на водећим местима у свету према Глобалном пензијском индексу Mercer CFA Institute.

Глобални пензијски индекс (MCGPI) упоређује пензијске системе широм света и предлаже потенцијалне области за реформе које би обезбедиле адекватније и издешније пензије са високим степеном одрживости. Овогодишњи, 17. по реду Индекс, упоређивао је 52 пензијска система, укључујући и четири нове земље: Кувајт, Намибију, Оман и Панаму, који покривају око 65 процената светске популације.

Генерална оцена MCGPI за 2025. је значајно побољшање у глобалном обезбеђивању пензија: осам земаља је побољшало свој рејтинг у односу на претходну годину, а ниједан није снижен. Максималну оцену А добило је пет земаља које су постигле индексни резултат изнад 80.

Њихови пензијски системи, како је наведено, пружају добре бенефиције, одрживи су и имају висок ниво интегритета. Холандија и даље има најбољи пензијски систем на свету, а за њом на листи следе Исланд, Данска, Израел и Сингапур, који први пут добија оцену А, као једина држава у Азији, поред Израела, која је постигла оцену на том нивоу.

Овај индекс земље оцењује према три критеријума од којих се *адекватност* односи на државну подршку, бенефиције, средства за раст; *одрживост* разматра однос демографских индикатора и економског раста, државни дуг и јавне расходе, док *интегритет* анализира комуникације, управљање и оперативне трошкове. Холандија има највиши укупни резултат од

85,4 индексна поена, Исланд је имао највиши резултат у категорији одрживости, Финска на деветом месту са оценом Б+ имала је највиши резултат интегритета, а Кувајт на позицији 13 истакао се најбољим резултатом када је реч о адекватности. Међу првих петнаест су и пензијски системи Шведске, Аустралије, Чилеа, Норвешке, Швајцарске, Велике Британије, Уругваја и Хонг Конга.

Државе оцењене као Б+ или Б су идентификоване као земље које имају пензијске системе са здравом структуром и „многим dobrim карактеристикама“, али такође имају потребу за побољшањем што их разликују од система са оценом А. Уједињени Арапски Емирати, Шпанија, Колумбија, САД, Оман и Малезија добиле су оцену Ц+, док су Боцвана, Намибија, Панама, Пољска и Италија међу земљама са оценом Ц. Од посматраних држава, Турска, Филипини, Аргентина и Индија добиле су најнижу оцену Д као земље са системима који имају неке пожељне карактеристике, али и велике слабости или пропусте које треба решити.

У чему је онда тајна најбољег – холандског пензијског система? Он се заснива на три модела, односно стуба: државном пензијском систему, према Закону о општим старосним пензијама – Algemeen Ouderdomswet (АОВ); приватном и веома развијеном пензијском систему који се састоји од колективних пензијских шема везаних за индустријске гране или компаније где послодавац својим запосленима уплаћује месечни пензијски фонд; и на индивидуалној приватној пензији, као трећем стубу. Укупна пензија акумулира се из сва ова три извора.

Холандија има једну од највиших старосних граница за пензионисање – 67 година, која ће се још повећавати: 2028. биће повећана на 67 година и три месеца, а за мушкарце и жене рођене после 1. јануара

1999. очекивана старосна граница за пензионисање биће 70 година. Очекивано би било да повећање старосне границе негативно утиче на рангирање система, али превагнула је чињеница да нема много држава у којима је ниво сиромаштва међу старијима тако низак, а разлика у приходима пре и после пензионисања скоро незнатна као у Холандији.

Свако ко ради или само живи у Холандији (није обавезно да буде запослен) између своје 15. и 65. године је осигуран, те стиче право на два одсто пуне АОВ пензије годишње. То је основна државна пензија и исплаћује се у месечним износима. Од 1. јула ове године пуна државна АОВ пензија за кориснике који живе сами је 1.612,44 евра бруто, а нето 1.238,96 евра. За пензионере који су у браку или живе са другом одраслом особом државна пензија износи 1.103,97 евра бруто, односно 848,41 евра нето. Пензионери који живе у Холандији добијају и надокнаду за годишњи одмор која износи 100,39 евра бруто месечно за самце, односно 71,71 евра бруто за оне који живе у заједници са неким. Накнада за годишњи одмор се исплаћује сваке године у мају.

Генерална оцена је да је Холандија постигла више од већине држава у решавању демографских, економских и финансијских изазова који су угрозили многе друге пензијске системе последњих деценија. Иако њен пензијски систем тренутно пролази кроз промене, прелазећи са углавном колективне структуре давања на индивидуални приступ дефинисаног доприноса, он ће и даље пензионерима пружати квалитетна давања која су поткрепљена снажним имовинском базом и чврстом регулативом. Управо то је холандском пензијском систему донело највишу оцену трећи пут заредом.

М. Јовановић

У ОУП БАЧКИ ПЕТРОВАЦ ПОТПИСАН МЕЂУНАРОДНИ СПОРАЗУМ

Живот паланачки, размишљања европска

Општина Бачки Петровац спада међу најмање у Војводини а под својим садашњим именом овај градић се први пут спомиње у 13. веку, када је ово насеље признато као самостална црквена општина са црквом посвећеном Св. Петру. Већинско становништво чине Словаци који су се ту населили још у 18. веку, кад је због недостатка радне снаге 2.000 Словака евангелиста населило овај део Бачке. Они и данас чине највећи проценат становништва и веома брижно, кроз готово три века од насељавања, и даље негују свој језик, културу, обичаје и стваралаштво.

Од 11.500 становника колико је забележено у последњем попису, близу 3.000 су пензионери (36 одсто), од чега су њих 1.200 чланови Општинског удружења пензионера Бачки Петровац.

Удружење је неколико година таворило без неког помака,

Нови председник Удружења,
Бошко Богуновић

чак су и просторије у којима је требало да се одвија пензионерски живот биле веома запуштене, док на чело ове организације није пре нешто више од годину дана дошао Бошко Богуновић, дипломирани економиста, човек који је добар део свог радног века провео као директор веома кредибилних компанија.

Вероватно по инерцији али и „по дифолту“, нови председ-

ник је на самом почетку организовао сарадничке тимове: за правне послове, међународну сарадњу, инвестиције, информисање, туризам, економске послове и спорт. Овакав приступ је резултирао потписивањем међународног споразума о сарадњи са пензионерима Словачке, а у мају се очекује и потписивање Уговора, што ће у значајној мери допринети да се досадашња сарадња пензионерских друштава из две државе са делегацијског спусти на ниво чланства, када ће се лакше размењивати не само посете, него и идеје, искуства и планови.

– Наша добра сарадња са локалном самоуправом нам је помогла у реализацији овако значајног међународног споразума, а трудимо се да преко њених органа успоставимо и друге међународне контакте – са задовољством истиче Бошко

Богуновић, председник ОУП Бачки Петровац, и додаје да су захваљујући општини успели да реновирају добар део зграде и просторија у којима послују.

Не сме се такође занемарити ни учешће привредника општине Бачки Петровац, који су се укључили у акцију помоћи приликом адаптације и опремања, а позиву се одазвао и Савез пензионера Војводине.

У очекивању следеће пословне године, одвијају се уобичајене активности: анимира ново чланство, организују спортске активности али и забаве чији су носиоци искључиво месни одбори, који иначе раде и на окупљању чланства у литерарне секције. Следеће године постоји могућност да чланови ОУП Бачки Петровац формирају хор удружења, а ради се и на планирању путовања по земљи и иностранству.

Иванка Огњанов

У ПОТРАЗИ ЗА НОВИМ ТУРИСТИЧКИМ ЛОКАЛИТЕТИМА ЗАВРШИЛИ УЗ КУЛЕН

Барањци угостили сомборске

Једнодневни излети у организацији ГУП Сомбор увек наилазе на добар одзив, те је неколицина чланова средином септембра одлучила да посети суседну Барању у Републици Хрватској, како би на лицу места покушала да пронађе интересантне локације за будућа пензионерска путовања.

Потакнути чињеницом да су ГУП Сомбор и МУХ Бели Манастир братска удружења, те да би требало узвратити посету и отићи у овај град Осјечко-барањске жупаније, кренуло се на пут од шездесетак километара, а након проласка кроз гранични прелаз прва станица је била меморијални комплекс Батинска битка са импозантним обелиском, у народу познатим под називом Јулка. Након обиласка овог историјског локалитета и нових двадесет минута

Са домаћинима испред Куће барањског кулена

вожње, пажњу је привукао велики парк са црквом, сведочанство прохујалих историјских епоха властелинскихседа и каште-

ла, идеална сценографија за фотографисање. Док су пунили меморију телефона бајковитим призорима, случајни пролазник је

Фонд солидарности велика подршка

Од око 35.000 корисника пензија колико живи на територији општине Вождовац, чланску карту Удружења пензионера поседује њих 2.000. Од почетка године учланило се 60 пензионера. Од када се води уредна евиденција, за протеклих 17 година, преминуло је око 3.000 чланова али видљиво је да се чланство обнавља и постојећи број је константан.

Чланарина је симболична – износи један одсто, и обуставља се административним путем. Велико интересовање за учлањење влада због бројних олакшица и помоћи најстаријим житељима ове београдске општине. Фонд солидарности је основан 2008. године и по активностима предњачи у Београду. За то време позајмицу је добило на хиљаде чланова под повољним условима. Дугогодишња председница Милка Вучи-

ћевић набраја које погодности уживају чланови Удружења.

– Фонд постоји 17 година и до сада је учлањено више од 5.000 пензионера. Позајмица је најбољи вид помоћи и права ствар за оне којима је неопходна. На месечном нивоу на располагању имамо милион динара, тако да на помоћ може да рачуна до 20 пензионера. То значи да је на годишњем нивоу овим видом помоћи обухваћено око 240 чланова Фонда. Када се позајмица врати, члан може одмах конкурисати за доделу нових средстава. Након осам година сваком члану се враћа 85 одсто уложеног новца. Породица преминулог члана има право на износ у висини једне пензије – каже Милка Вучићевић и напомиње да су помоћ добили онколошки болесници за набавку лекова, а такође и поједини чланови породице преминулог члана.

Посредством Фонда ПИО недавно је подељено 480 хуманитарних пакета за пензионере са најнижим примањима. Право на бесплатну рехабилитацију ове године добило је 250 пензионера од 600 колико се пријавило. За већину која не може да користи наведене погодности омогућено је, захваљујући уговорима које је Удружење склопило са бањама, да користе капацитете ван сезоне. Уколико се иде у групама, попуст за београд износи 30 одсто. Највеће интересовање влада за Врањску и Врњачку Бању, Рибарску Бању, Златибор.

Због малог интересовања ове године организован је један излет до манастира Тумане. Милка Вучићевић указује и на све присутнију појаву неовлашћеног организовања излета у месним организацијама без одобрења Удружења. Према њеним речима, пензионери су

Милка Вучићевић, председница Удружења пензионера Вождовац

обманути јер путују по вишим ценама, без попушта који уживају чланови. Председница Удружења се залаже за доношење критеријума ко и како може да организује излете или путовања пензионера.

Недостаје више дружења које је раније постојало, тако да Клуб пензионера одавно не ради. Људи радије обављају додатне послове ради допуне кућног буџета, или су стари и болесни па не могу редовно да долазе у просторије Удружења.

Милан Ашковић

пензионере

сугерисао да треба обићи Кућу барањског кулена, на тридесетак километара сеоским асфалтним друмом, јер су поводом сеоске славе (кирбаја) управо тога дана отворена врата за све посетиоце. Возило мења курс и уместо за Бели Манастир, креће ка приградском насељу Брањин врх.

Занимљив објект у центру села, са „гастрономском“ декорацијом на улазу, био је неодољив приказ, док су гостопримљиви домаћини брже-боље понудили мноштво домаћих производа за дегустацију, са акцентом на кулен, уз образложење да је Дан отворених врата прави момент за бесплатно послужење. Од домаћина Слободана и Љубице Станковић сазнајемо да је Кућа барањског кулена заправо успешно реализован ЕУ пројекат који је објединио пет произвођача подставаши их тако

Делегација сомборских гурмана

да наставе производњу и прераду меса у савремено опремљеним погонима.

„Делегација гастронома“ ГУП Сомбор је након успешне дегустације констатовала да су производи као из шездесетих и седамдесетих година прошлог века, када су се у свакој војвођанској кући правиле свињске прерађевине, те да је то једин-

ствена прилика да се нешто од дегустираног и купи. Тако су се пуних руку (и тањег новчаника) задовољно вратили кући.

Оквирни план сомборског Удружења је да се до краја године за чланове организује једнодневни излет у Барању, уз обавезну посету пензионерском братском удружењу из Белог Манастира.

И. Огњанов

ГРАЧАНИЦА

Сусрет најмлађих и најстаријих

Уз транспарент „Шах спаја срца и умове генерација“, са осмехом и пуно љубави, и с дечијом радозналешћу, малишани предшколског узраста из обданишта „Ђурђевак“ дочекали су групу пензионера Грачанице који су посетили ову установу. Сусрет је уприличен почетком октобра, поводом Дечије недеље и Међународног дана старијих особа, па су размењене честитке за празнике и жеље да најмлађи и најстарији успешно унапређују своја права која су им конвенцијама УН опредељена и гарантована.

Нису изостали ни поклони у виду захвалница и слаткиша, као ни казивања предшколаца о дечијим жељама и сновима. Баке и деке су им пожелеле да све те жеље и снове остваре у миру и амбијенту који ће им омогућити безбрижно одрастање у вредне грађитеље сопствене будућности.

Сусрет најмлађих и најстаријих Грачаничана обележио је и својеврсни „рат“ за шаховским таблама. Чланови УП Грачанице упознали су предшколце са тајнама и правилима шаховске игре, а они су показали борбеност и огромну жељу за победом. Резултат је на крају био очекиван – нико није изгубио и сви су победили.

Иначе, сарадња пензионерске организације у Грачаници и ПУ „Ђурђевак“ покренута је пре три године када су пензионери своје пакете солидарне помоћи поклонили малишанима из обданишта. Тада је овај јединствени вид љубави и пажње према најмлађима заувек спојио срца и умове бака и дека и бата и сека.

В. С.

ШАБАЦ

Обележена крсна слава

У просторијама Градске организације инвалида рада и инвалидских пензионера у Шапцу, 14. новембра, обележена је слава Св. Врачи, односно Св. Козма и Дамјан.

Окупљање чланова и гостију је почело у 11 часова. Након сечења славског колача које је обавио свештеник шабачке цркве, јереј Никола Ковачевић, те председница Организације Мирослава Савковић и чланови стручне службе, члановима и гостима обратили су се представници Градске организације.

Свечаност је, на опште задовољство, лепо организована, у доброј атмосфери и уз скромно послужење.

Обележавање славе ГОИРиП Шабач финансијски је подржало и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Сектор за особе са инвалидитетом.

М. С.

БАЈИНА БАШТА

Победници 5. Дринског купа

У Милићима је одржана пригодна свечаност поводом проглашења генералног пласмана у оквиру 5. Дринског купа за пензионере из 11 општина са подручја

Србије и Републике Српске. Прво место са освојена 54 бода припало је екипи Удружења пензионера Бајина Башта, а за њима следе Власеница, Лозница, Милићи, Сребреница, Зворник, Љубовија, Бања Ковиљача, Братунац, Мали Зворник и Шековићи.

– Најозбиљнији противник била нам је Власеница са три бода заостатка. Били смо први у брзом ходању и кошарци, у шаху други, фудбалу четврти, у пикаду шести и у бацању плочица осми. Честитам екипи и селектору Спасоју Илићу – каже Недељко Ракић, председник УП Бајина Башта.

Ово такмичење је почело пре пет година на иницијативу истакнутог спортског радника Спасоја Илића. Иако је закончио у 10. деценију, и даље је активан у УП Бајина Башта као потпредседник и председник Комисије за спорт и рекреацију.

– Хвала свим нашим такмичарима на добрим резултатима и освојеном првом месту. Наша је обавеза да спремимо екипу за наредно такмичење у оквиру 6. Дринског купа и да бранимо титулу – вели Спасоје Илић (на слици лево).

И секретар УП Бајина Башта, Жарко Јовановић, нагласио је да је то велики успех за Удружење.

М. А.

СВРЉИГ

Велико интересовање за угаљ и пелет

У интересу пензионера и њихових породица, Удружење пензионера Сврљиг током целе године врши набавку угља и пелета. Од почетка године допремљено је 240 тона угља и пелета.

– Помажемо пензионерима да угаљ набаве по повољним условима, на рате. Сада је веће интересовање и до краја године очекујемо испоруку још 60 тона угља и пелета – каже Славиша Матејић, председник Удружења пензионера Сврљиг.

Иначе, највећи број Сврљижана греје се на дрва, угаљ, пелет и струју. У селима пукцетају дрва. Ове године хладни дани стигли су раније и многи су већ загрејали своје домове.

С. Ђ.

СМЕДЕРЕВО

Припрема III конференције

Управа Клуба пензионера „Желвоз“ одржала је седницу поводом припреме треће радне конференције Клуба која ће бити одржана крајем децембра. На седници је утврђен предлог извештаја о раду у 2025. години, који је припремио секретар Клуба Владимир Павловић.

На предлог Комисије за организационо-кадровска питања утврђени су кандидати за одређене функције које су у међувремену упражњене, као и предлог за доделу признања појединцима и колективима за посебан допринос у реализацији програмских задатака.

Закључено је да је монографија о стодесетогодишњем постојању и раду „Желвоза“ у Смедереву спремна за штампање и договорен је начин њене промоције, а изабрани су и чланови Клуба у организациони одбор за обележавање 110 година компаније „Желвоз“ у 2026. години.

До конференције биће одржана још једна седница Управе на којој ће се утврдити предлог плана рада за 2026, као и предлог благајничког извештаја за наредну годину. **Р. В.**

ТРСТЕНИК

Још један изузетан излет

Нови излет, ново лепо и незаборавно дружење чланова Општинске организације пензионера Трстеник. Овога пута њих 50 је желело да се упозна са Пиротом и околином, да се разоноди и ужива у путовању.

– У Пироту смо, у пратњи локалног водича, обишли Кале – Момчилов град. Јако лепа тврђава у којој су снимани многи филмови. Обишли смо и манастире Суково и Темска. Пошто није била сезона пеглане кобасице, купили смо изузетан пиротски качкаваљ. Пензионери су били одушевљени оним што су видели, нарочито манастиром Темска. Једном речју, дивно смо се провели. Према плану, следеће наше путовање биће у Неготин, у манастир Буково – рекла је агилна Милица Куч, председница Комисије за друштвени живот и путовања у оквиру Општинске организације пензионера Трстеник.

Она је захвалила свим члановима који су до сада са њима путовали, сталном ауто-превознику, као и сарадницима Радмили Цветковић и Мирославу Алексићу, који јој помажу при реализацији сваког излета и дружења. **Д. И.**

ЛЕБАНЕ

Општинско признање

Овогодишња Осмоновембарска награда општине Лебане заслужено је припала лебанском Удружењу пензионера. Удружење је формирано далеке 1946. године, а последњу деценију и по успешно га води тим на челу са председницом Милицом Банковић (на слици).

Ове године Удружење пензионера Лебана било је домаћин Регионалне мини олимпијаде трећег доба Јабланичког округа, на којој су учествовале екипе из свих шест општина: Лесковца, Власотинца, Црне Траве, Бојника, Медвеђе и Лебана.

– Сваког другог петка наши чланови у недавно реновираним просторијама Удружења имају „пензионерски матине“, окупљање ради забаве и дружења. Ове године обишли смо више бањских лечилишта а посебне утиске носимо из Врањске Бање и посете манастиру Св. Прохор Пчињски. Идемо на бројна поклоничка путовања и разне манифестације, а наши чланови обилазе и планинске центре у Србији и земљама у окружењу. Посебне утиске носимо са недавног путовања у Темишвар – каже председница Милица Банковић.

Удружење се бави и социо-хуманитарним пословима за око пет хиљада чланова, разним давањима, а добро сарађује са свим удружењима пензионера са југа Србије, од Лесковца до Грачанице. **Т. С.**

МАЛО ЦРНИЋЕ

Потврђена супериорност

У организацији Савета за бригу о старијима града Пожаревца, у овом граду су, 25 октобра, организоване још једне спортске игре намењене старијим особама, под називом „Забрањено старење“.

На играма су учествовали пензионери и старији из скоро свих општина Браничевског округа, а надметали су се у кошарци, фудбалу, пикаду и штафетном брзом ходању.

Од 14 екипа, тим Удружења пензионера општине Мало Црниће заузео је прво место у шутирању на гол и друго место у брзом ходању. Након сабирања резултата, у укупном пласману екипа Удружења пензионера Мало Црниће је, као и прошле године, била свеобухватни победник манифестације. **С. М.**

ЛИЧНИ СТАВ: ИНТЕРЕСОВАЊА СУ СЕ МЕЊАЛА ПОЛАКО АЛИ ТЕМЕЉНО

Тршић и Пасуљијада

Време протиче, времена се мењају. Природна је то ствар, и ту се ништа не може. Међутим, више ме занима зашто су се људи променили, баш много. Тачније, њихова интересовања нису као што су некад била. Промене у том смислу су непојмљиво велике. Да почнем – у садашње време вишеструко више људи посети Купусијаду, Пасуљијаду, Сланинијаду и остале бројне ијаде него, рецимо, Вуков сабор у Тршићу.

Немам ништа против купуса, пасуља, сланине и других српских специјалитета. Напротив, све то волим и радо једем. И, као што знамо, те роштиљијаде и кобасицијаде су добро организоване, људи се фино проведу, нешто купе, нешто поједу, сликају се и поделе на Фејсбуку и, уопште, лепо су то догађаји.

Али питам се шта се то догодило да врло мали број посетилаца долази не само на Вуков сабор, него и на друге културне, образовне и остале догађаје, манифестације које подстичу жељу да се нешто ново научи, или да се подсетимо – на славну прошлост, на уметнике и науч-

Вуков сабор 1987. године

нике који су обележили неко време, који су човечанствудали значајне доприносе у развоју науке, уметности, и оставили трајан печат у, зашто не рећи, цивилизацији! Не, не, данашње људе, и старе и младе, више привлаче опојни мириси чварака и гулаша него, да се вратим на почетни разлог овог писања, Вуков сабор.

У Тршић за време предсаборских дана, али и на сам дан свечане академије на саборишту (увек је недељом) у данашње време долазе организатори, запослени који раде у установама које припремају одржавање

ове најстарије културне манифестације и, наравно, запослени у јавним предузећима и установама и општинској управи Лознице. Осталих, како је уобичајено да се каже, обичних грађана је најалост врло мало.

На сајту Центра за културу „Вук Караџић“ из Лознице, поред навода да је Вуков сабор најстарија културна манифестација у Србији, пише и да је најмасовнија. Е, то је заиста некада и био. Када си због великог броја посетилаца једва могао да дођеш до саборишта, а аутомобили и аутобуси су се паркирали чак и по њивама, толика је била

посећеност. А тада, у оно време, телевизија је директно преносила овај један од најзначајнијих културних догађаја у Србији. Данас је то само вест на крају Дневника, али зато је Кобасицијадама дато знатно више простора и времена.

Можда ће неко помислити да је ово жал за прошлим временима, мада има и тога, али не, само желим да упоредим интересовања људи некад и сад и да питам шта је то што је толико утицало на њих да ће пре да оду на окупљање око котлића и ражњева, где ће тешко да нађу и слободно паркинг место, него да на неком скупу слушају о традицији, култури, уметности, о људима који су обележили епохе, о духовности, да виде како фолклорни ансамбли аматерских културно-уметничких друштава играју, и да уживају у свему осталом што представља Србију у правом – лепом и племенитом светлу.

Али, шта је ту је, остаје нада да ће се људи временом вратити и овим културним догађајима, макар између две Пасуљијаде.

Сава Бабић

ДРУЖЕЊЕ ЈЕДНЕ ОД НАЈБОЉИХ ГЕНЕРАЦИЈА ПИРОТСКЕ ГИМНАЗИЈЕ

Заједно после много година

Јовица Џунић, Драган Манчић, Милорад Милић, Вера Димитријевић-Поповић и још двадесетак њихових колега, другова и другарица матураната пиротске Гимназије из 1970. године, заједно са својим професором математике Димитријем Манићем, састали су се и свечано обележили 55. годишњицу матуре.

Била је то права прилика за дружење и разговор, за евоцирање успомена из гимназијских дана. Сви они имали су шта да испричају и подсети се на дане у школским клупама. То је била једна од најбољих генерација коју је изнедрила пиротска гимназија: сви успешни просветни радници, лекари, инжењери, који су с љубављу радили и гра-

дили своју земљу. Имају чиме да се похвале и данас – децом и унуцима са којима уживају.

Дипломирани инжењер производње у текстилној индустрији, Драган Манчић, нам је причао о минулим годинама у којима је владало право другарство и међусобно поштовање.

– Изванредно другарство које је постојало у нашим младим данима манифестује се и данас у нашем дружењу. Ово сада је права прилика да се испричамо и подсетимо школских дана, али и наших пензионерских активности – рекао је Манчић, за кога се може рећи да је као пензионер који се бави сликарством увелико запливао у уметничке воде.

Милорад Милић, пуковник ЈНА, Војске СРЈ и Војске СЦГ,

Генерација коју краси велико другарство и поштовање

је пак посебно причао о својим доживљајима из војничког живота, од припадника Титове гарде до тешких ситуација које је доживео на Косову 1999. године.

Вера Димитријевић-Поповић, просветни радник, посебно је истакла да је срећна са својом породицом и позивом који је одабрала.

– Редовно присуствујем обележавању годишњица матуре и сваки сусрет са мојим школским друговима и другарицама ми је драг – нагласила је она.

И ово дружење некадашњих гимназијалаца и гимназијалки, уз чашу пића и богат мени, потрајало је до касно у ноћ.

Стево Панакијевски

Делимична инвалидска пензија од 50 одсто

Г. Ц., Зрењанин: Да ли је тачно да ми који примамо инвалидску пензију 50 одсто можемо, када испунимо услове, да пређемо на пуну старосну пензију?

Одговор: Кориснику права на привремену накнаду по основу II, односно III категорије инвалидности, који је то право остварио до ступања на снагу Закона о ПИО у априлу 2003. године, а коме независно од његове воље, односно кривце престане својство осигураника (технолошки вишак, стечај или гашење фирме и сл.), одређује се новчана накнада у висини од 50 одсто инвалидске пензије

је која би му припадала у том моменту.

Корисницима права на тзв. делимичну инвалидску пензију у износу од 50 одсто инвалидске пензије ово право престаје даном стицања услова за старосну пензију, превремену старосну пензију, односно инвалидску пензију. Када навршите 65 година живота, можете да поднесете захтев за старосну пензију.

Доказ о служењу војног рока

Р. Р., Бачка Топола: Предао сам захтев за старосну пензију али су ми у Филијали Фонда ПИО у Суботици тражили и војну књижицу, односно доказ да сам служио војску. Војни рок сам одслужио пре 45 година и шта ће бити у случају да не могу да нађем војну књижицу? Да ли ћу добити пензију?

Одговор: Један од докумената потребних за остваривање права на пензију је доказ о регулисаном војном року (копија војне књижице или уверење војног одсека). Време проведено на служењу војног рока се не узима у обзир при обрачуна стажа. Доказ о служењу војног рока, односно копија војне

књижице обавезно се прилаже уз захтев за признавање права на пензију да би се утврдило да ли се време служења војног рока из било којих разлога преклапа са стажом осигурања.

Уколико не поседујете војну књижицу, за уверење се обратите војном одсеку или Министарству одбране.

Породична пензија и начин школовања

В. А., Књажевац: Да ли мој син који прима породичну пензију од преминулог оца губи право на ту пензију пошто није успео да упише годину на факултету као редован студент? Он ће трећу годину студија да проведе као самофинансирајући па ме занима да ли је то утицаја на породичну пензију.

Одговор: Дете има право на породичну пензију за све време школовања, до навршених 26 година живота, без обзира да ли се ради о студенту који је самофинансирајући или је на буџетском финансирању. Битно је само да је на време доставио школску потврду надлежној филијали Фонда ПИО, као доказ о статусу студента. Студентима који не доставе школску потврду до 30. новембра доноси се решење о престанку права на породичну пензију по службеној дужности.

Осим података о идентитету студента и установе која је издаје, таква потврда треба да садржи и податке о томе на коју школску годину се односи. У потврди се наводи и статус који студент има у тој школској години. Уколико се дете корисник породичне пензије школује у иностранству или похађа стране студијске програме на даљину, посредством информационо-комуникационих технологија, такође је потребно да достави потврду школе, односно факултета, која мора бити преведена и оверена код судског тумача.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Неисплаћена пензија после смрти корисника

М. Т., Петровац: Брат и ја смо једини наследници оца који је преминуо прошлог месеца али још није обављена оставинска расправа. Шта се дешава са последњом пензијом коју није примио, како ће нам бити исплаћен тај новац?

Одговор: У случају смрти корисника права, износи пензије, односно новчане накнаде припадају до последњег дана у месецу у којем је корисник преминуо. Како би чланови породице преминулог пензионера могли да наследе неисплаћен износ пензије, потребно је да од Фонда ПИО затраже издавање потврде о припадајућим а неисплаћеним износима пензије и новчане накнаде, уколико је преминули примао и накнаду. Потврда о неисплаћеним пензијама која је потребна за вођења оставинске расправе, уколико је већ нисте добили, може да се преузме у исплатној служби у филијали. Потребно је да се достави на увид лична карта и извод из матичне књиге умрлих.

Потврда коју издаје Фонд се затим користи пред надлежним судом или јавним бележником како би се у целости утврдила имовина умрлог која је предмет

наслеђивања, као и наследни делови.

Неисплаћени износи пензија и новчаних накнада после смрти корисника пензије исплаћују се наследнику који је утврђен правоснажним оставинским решењем надлежног органа. По окончању оставинске расправе и правоснажности решења, потребно је доставити копију оставинског решења служби исплате пензија у филијали Фонда која је вршила исплату, копију личне карте наследника и податке о броју текућег рачуна (копију картице).

Када има више наследника, у оставинском решењу мора прецизно да буде наведено ко је наследник неисплаћене пензије и новчаних давања или на коју суму новца сваки наследник има право.

Уколико је пензија уплаћена на рачун корисника, за подизање новца би требало да се обратите банци.

Најнижи износ пензије

И. П., Београд: Колико тренутно износи најнижи износ пензије који држава прописује?

Одговор: Најнижи износ пензије припада осигуранику који оствари право на старосну, превремену старосну пензију, односно инвалидску пензију ако му је та пензија мања од најнижег износа пензије утврђене Законом о ПИО. Најнижи износ пензије за кориснике из категорије запо-

слених и самосталних делатности тренутно износи 27.711,33 динара, а за кориснике из категорије пољопривредника 21.786,02 динара.

За осигуранике пољопривреднике утврђује се најнижи износ пензије када је претежан стаж осигурања навршен у осигурању пољопривредника.

НЕСВАКИДАШЊА ЖУРКА: ДИЈАМАНТСКА СВАДБА У БОСИЛЕГРАДУ

Брак саткан од компромиса

Узеницу пажње житеља босилеградског краја још је златна свадба пензионера Васке и Венета Велинова, који су са фамилијом и пријатељима сада прославили двоструки јубилеј: 60 година брачног живота и осам деценија старости.

Пре шест деценија Васка Костадинова украдала је срце Венету Велинову, који је радни век провео у новинарству. Може и овако: ђувегија босилеградски „зграбио“ је животну прилику, убаву момку Васку. У венчаном албуму пажљиво су залепљене црно-беле фотографије, које дуговечни супружници брижљиво чувају. Све има свој плус и минус у заједничком животном путу дугом више од шест деценија брачних изазова: успона, падова, компромиса, равноправности, исцрпљености, љубави, толеранције, разумевања.

Наново су се разбуктале емоције Васке Велинов, која је радну биографију стицала у административним службама неких босилеградских предузећа. Имала је толико тога да уради у породичном дому, није преиспитивала да ли су она и супруг једно за друго. Жена која је у протеклих 60 заједничких година издржала све радости и животне олује тврди да се супружници воле као првог дана.

Вене и Васка Велинов

– Заљубљеност дође и прође. Остаје заједнички живот саткан од узајамне толеранције. Идеалан брак у пракси не постоји, осим у површним романима. Али је зато брачни живот заједничко постигнуће за решавање свих проблема које намеће битисање – каже Васка Велинов.

Тајне срећног и дуговечног брака Васке и Венета огледају се у љубави, толеранцији, компромисима и разумевању. Очигледно је да слављеницима импонује заједнички живот од младеначке заљубљености до

пријатељске мудрости. И након 60 година потврђују се неизмерна љубав, поштовање и поверење ових посвећених супружника. Диван пример како брак треба да изгледа. Звучи готово нестварно да су Велинови прославили дијамантску свадбу.

– Наш брак потврђује да су топлина дома и снага заједништва вредности које никада не излазе из моде. Срце ми је одмах рекло да је Васка она права. На њу гледам као од првог дана брака. У њој сам пронашао сродну душу. Носили смо се са разним ситуацијама како смо знали и умели. Највеће исконско богатство сваког брака су деца, син Винко живи у Нишу, а кћерка Весна у Београду. Жао нам је што не живе са нама. Нема већег задовољства и радости када су са нама унучад Борко, Јана, Вања и Ана Леона. Уживамо у малим радостима. За мушкарца је брак најслађа „окупација“, за мене је породица стуб свега. Она мора да се чува као светиња – истиче Вене.

Радни век Вене Велинов провео је као журналиста у медијима бугарске националне мањине, али и као хонорарни дописник Танјуга и других водећих српских гласила. Написао је три књиге на бугарском и једну на српском језику.

В. Пешић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ВЕЛИКА ПЛАНА ОБЕЛЕЖИЛО РОЂЕНДАН И КРСНУ СЛАВУ

Славље али и захвалност

У присуству 150 гостију Удружење пензионера општине Велика Плана свечано је прославило 78 година од оснивања организације и крсну славу, Светог Тому.

Председник Удружења, Миодраг Милосављевић, поздравио је присутне госте и чланове, а пензионерима пожелео здравље, срећу и већу пензију. Свечаности је присуствовао и Момчило Вуксановић – Мома

Брада, саветник председника Савеза пензионера Србије, а у име локалне самоуправе заменик председника општине, Игор Матковић. На прославу плананских пензионера стигли су и Милован Грбић, председник Градског удружења пензионера Смедерева, Слободан Пантић, председник Општинске организације пензионера Смедеревске Паланке, Драган Микић, председник Удружења пензио-

нера општине Лапово, Живота Момчиловић, председник УПО Жабари, и гости из Деспотовца. Сечење славског колача обавио је свештеник Радомир Јанковић.

Обележавање два важна датума протекло је у пријатној атмосфери, а повод за славље био је прилика да домаћин захвали партнерима на подршци коју су пензионери Велике Плана добили у претходном периоду. Тако су заслужним установама и појединцима уручене пригодне повеље за помоћ у реализацији и спровођењу активности Удружења. Повеље су добили Савез пензионера Србије и општина Велика Плана; за покровитељство кад год затреба и сарадњу дугу двадесет година Дарко Рајчић и Зоран Милосављевић; затим угоститељ ресторана у коме је свечаност одржана, Горан Стојадиновић, пензионер

Председник УПО Велика Плана са иконом Светог Томе

Здравко Маринковић, те хармоникаш Бранислав Сретеновић.

Атмосфера је била одлична, музика изванредна, певало се и играло до касно у ноћ. Гости су уживали у старим и староградским песмама. Одличне музичаре похвалио је и председник Удружења Миодраг Милосављевић рекавши: „Они имају слуха, а Бог да им подели дара, нек им буђелари буду препуни“.

М. Милосављевић

Лепа младост као вихор прође

На Сабору пензионера – 18. Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба екипа Смедерево-Велика Плана је у укупном пласману заузела 80. место. Свој допринос дала је и Певачка група Удружења пензионера из Велике Плана наступом и песмом „Лепа младост као вихор прође“.

Међу осталим активностима Удружења је и учешће на Меморијалном шаховском турниру „Душан Алексић“, као и на шаховском турниру поводом 10. октобра, Дана ослобођења Велике Плана у Другом светском рату.

Да ли сте знали ...

– да је 1. новембра 2025, у близини Кеопсове пирамиде у Гизи, отворен Велики египатски музеј (ГЕМ), највећи

археолошки музеј на свету? Око 100.000 артефаката покрива седам миленијума историје Египта, а главна сензација је цео садржај гробнице дечака краља Тутанкамона, свих 5.398 предмета изложених заједно први пут откако ју је открио британски египтолог Хауард Картер. Очекује се да огроман музејски комплекс, који је коштао око 1,1 милијарду евра, привуче до осам милиона посетилаца годишње.

– да је највећи музеј по површини француски Лувр? На површини од 758.000 м² налази се колекција од 645.797 артефаката, од којих је 30.000 изложено. Ако би посетилац потрошио по 30 секунди на свако уметничко дело, требало би му 100 дана да их све види. Лувр је уједно и најпосећенији музеј на свету (8,7 милиона посетилаца у 2024), највећи уметнички музеј, те дом Да Винчијеве Мона Лизе.

– да највећу колекцију слика има Државни музеј Ермитаж у Санкт Петербургу, у Русији? Основан је 1764. колекцијом слика царице Катарине Велике, а отворен за јавност 1852. Ермитаж у више од 1.000 просторија обухвата скоро три милиона предмета, а нумизматичка колекција чини око једну трећину. Музеј годишње посети више од два милиона посетилаца и, уз Лувр и Прадо у Мадриду, спада у најважније уметничке галерије на свету.

– да је Смитсонијан институт највећи музејски комплекс на свету, са 19 различитих галерија и музеја широм Сједињених Држава, са историјским фондовима од око 157 милиона предмета, великим зоолошким вртом и више истраживачких станица. Основан је 10. августа 1846. „ради повећања и ширења знања“, а име је добио по оснивачком донатору, британском научнику Џејмсу Смитсону. Годишњи буџет Смитсонијана је око 1,25 милијарди долара, а његове просторе у години обиђе 30 милиона људи.

– да је Национални музеј Кине, на Тргу Тјенанмен у Пекингу, највећа појединачна музејска зграда на свету? Основан 2003, има укупну површину од око 200.000 м² и 48 изложбених сала.

Са више од 1,4 милиона предмета у колекцији музеј покрива кинеску историју од Јуанмоуског човека до краја династије Ђинг, последње царске династије у кинеској историји. Стална колекција од 1.050.000 предмета садржи драгоцене артефакте који се не могу наћи ни у једном другом музеју.

Лековите мисли

Средина извуче дебљи крај кад су обе стране у праву.

Не говорите мале лажи. Оне зачас порасту.

Видели смо му прави образ. Лажни се излизао.

Верници су. Верују у себе!

Полтрон је као пузавица. Чим изгуби нечији ослонац, одмах пропада.

Зна више језика, али само на српском псује!

Душан Старчевић

Доскоци

Ко не зна где је пошао, свеједно је којим путем иде.

Ко седи на више столица, заврши на ледини.

Њему не треба пасош да би прешао све границе.

Оне који ћуте тешко је држати за реч.

Најскупље су речи које се мере.

Историја је учитељица живота која мора стално да се едукује.

Раде Ђерговић

Поглед

Неке људске мане су за прекршајно, а неке за кривично гоњење!

Зашто је правда спора? Зато што јој неправда подмеће ногу!

Зграбио је многа блага овога света и пао под толиким теретом!

У животу је много тога направио, а највише грешака.

Поглед на свет му заклонише они који немају сопствени!

Времена никад нису тешка. Биће да су то људи.

Невен Шијаков

Историја

У изреци паметнији попушта нема много мудрости.

Историја се гледа голим оком док је победници не испишу.

У нашој драми нема глуме. Свако игра себе.

Доакао сам цензорима. Једно мислим, друго пишем.

Што се тиче књижевних дела, у афоризму је највише бираних речи.

Давно сам рекао генију у себи: „Устани, не чучи више“!

Милан Р. Симић

Буква

Од букве буквално можемо да направимо све.

Будала се вешто крије у кругу паметних.

Презрео сам. Почео сам да се кварим.

Лако је одржао говор, али не и реч.

Превише сам говорио. Сада говорим у четири зида.

Радомир Станојковић

шареница шареница шареница

СКАНДИНАВКА

АУТОР: РАЈКО КУЗМАНОВИЋ	АМЕРИЧКИ ГЛУМАЦ	КОЈИ ИМА ОБЛИК КРУГА	ТАМАН КО- ЛИКО ТРЕ- БА (НЕМ.)	АКАДЕМ. ОДБОЈКАШ- КИ КЛУБ					
УКРАСНО ДУТМЕ НА НАРОДНОЈ НОШЊИ									
ПРОЗОР- СКО СТАКЛО									
ОДСУСТВО СВЕТЛОСТИ									
ХОТЕЛСКО- УГОСТИТЕ- ЉСКО ПРЕДУЗЕЋЕ				НЕРАЗГО- ВЕТНИ ГОВОРИ					
ЕТАЖНО ГРЕЈАЊЕ			ЖЕНСКИ (СКР.)						
			ЖЕНКА СРЦДАЂА						
АМЕРИЧКА СВЕМИР. АГЕНЦИЈА					ЖЕНСКО ИМЕ	ПОЉЕ ПОД ТРАВОМ (МН.)	ЦРКВЕНО ПРОКЛЕТ- СТВО	ПРЕВРЕМЕН	НАША ТВ ВОДИТЕЉКА
ОНАЈ КОЈИ КОРМИЛА- РИ (МН.)									
СИМЕНС		ЖУРНА- ЛИСТА ИЊИ ЗА НЕКИМ, СЛЕДИТИ КОГА							
 ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ПОМИЧНИ ЗАКЛОНИ								
	ФИЛМ БРУСА ВИЛИСА								
ШКОЛСКИ РАД			ПРКОС САВЕЗ РАТНИХ ВОЈНИХ ИНВАЛИДА					НЕПЕР	
								МАЛИ ЛИМУН (МН.)	
ЕЛЕКТРО АКУСТИЧНА СТИМУЛА- ЦИЈА				АДЕЛИЈА ОД МИЉА					
				АМАЛИЈЕ					
КОС, НАГНУТ					ВЛАДАР У ЕМИРАТУ				
					КРАЉ ЏУНИГЛЕ				
МЕСТО У БОКИ						УЗВИК НЕСТР- ПЉЕЊА			
						ГЛ. ГРАД ЕГИПТА			
ТРАГ НА МЕКОЈ ПОДЛОЗИ							ЕКСТРЕ- МИТЕТ		
							АМЕРИЧКИ ГЛУМАЦ, МЕКВИН		
28. И 10. СЛОВО			ДИВНО, ЛЕПО						
			ПОКРЕТНА СЕРВИСНА РАДИОНИЦА						
ОЗНАКА ЗА УРАНИЈУМ		ПРВИ СТЕПЕН ПОРЕЂЕЊА ПРИДЕВА АРМИРАНИ БЕТОН							
МАЛИ ЛАСТАР (МН.)									
НАШ КНЕЗ, МИЛОШ									

			8		6		7	
9		4				6		8
			4		9		3	
2		7	9		1	3		4
				3				
8		3	2		4	1		7
	8		1		3			
1		2				5		3
	3		5		8			

РЕШЕЊЕ: 325816479, 974352618,
618479235, 267981354, 491735826,
853264197, 589143762, 142697583,
736528941.

			9			5		1
			5	1	2		6	
5	2					9		8
	9			5			1	
		6	4		3	8		
	5	8		9		7	4	
6		5					8	9
	3		2	4	9			
9		2			5			

РЕШЕЊЕ: 463987521, 789512364,
521634978, 394758612, 176423895,
258196743, 645371289, 837249156,
912865437.

	2		8		6		7	
9		4	3		2	6		8
	1						3	
	6		9		1		5	
		1				8		
	5		2		4		9	
	8						6	
1		2	6		7	5		3
	3		5		8		4	

РЕШЕЊЕ: 325816479, 974352618,
618479235, 267981354, 491735826,
853264197, 589143762, 142697583,
736528941.

У судоку упишите преостале бројеве од 1 до 9 у сва празна поља у редовима, колонама и блоковима.

РЕШЕЊЕ: тока, окно, мрак, хули, ет, ж, наса, кормилири, с, новинар, паравани, шр, инат, н, еас, адепа, срм, емип, тиват, ама, отисак, уа, чи, красно, у, позитив, ластарићи, обреновић.